

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Toamna aceasta va fi modern pardesiul încheiat la două rânduri
(Citiți în pag. 12-a „Moda”)

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

**Atomi, stele și...
astromașini**

Tînăr la 160 de ani

Timpul nostru liber

**ATHOS,
PORTHOS,
ARAMIS
ȘI KRISS**

ANUL XXI

35

(1067)

27 august 1966

12 pagini, 1 leu

Vulcanul Kliucevsk, aflat la nord de Petropavlovsk-Kamciatski
(Citiți în pag. 3-a „Pe țărmul Pacificului”)

Prietenile

Gravură de Mihail Popovici

BELETRISTICĂ

Orașul

Cu toții am dorit să-l construim. Eu însumi, când a început înălțarea lui, am fugit de acasă. Împreună cu câțiva prieteni... Și acum această întâlnire.

Oricât de atent privesc prin hubloul rotund nu pot străpunge întunericul nopții, ce domnește dincolo de fuselajul avionului și pe pământ.

Zburăm la infinit. Întinderi uriașe! Zburăm două ore, trei ore. Cinci ore! Zburăm douăzeci de ore, în urma soarelui, de la punctul cel mai îndepărtat situat la răsărit de Moscova. Nici noi nu putem ajunge soarele, nici soarele nu poate să ne întrecă pe noi.

Nici un semn și nici o lumină. Sub noi numai taiga și mlaștină... O liniște de nepătruns!

Ni s-a spus că pe meleagurile acestea a căzut de-acum zăpada. Și că e ger... Un ger destul de puternic, de minus zece grade.

Zburăm, parcă, deasupra unui ocean: nicăieri nu se vede nici o lumină.

Deodată, se deschide o fereastră în nori și, pe neașteptate, zărim o mare de lumină... Nu-mi puteam închipea că o asemenea mare de lumină poate fi urcată în cer. La început, am crezut că e Calea Laptelui.

Cu puțin mai înainte nu fusese decât întunericul fără margini și nici o lumină.

Și deodată o insulă... Acolo, jos. O insulă de lumină...

Și abia acum înțeleg, după aceste lumini, la ce înălțime zburăm. De parcă le-aș privi din Cosmos.

Zburăm mereu și sub aripile noastre se aprind mereu alte lumini, ca într-un joc fără sfârșit.

Ca niște țărâmituri de viață zvirlite în Cosmos.

Nimeni, în afară de mine, nu observă această minune. Privesc rezemat de fereastră; în jurul meu toți ceilalți dorm. Cabina avionului e luminată doar de un mic bec albastru.

Și, la un moment dat, mi se pare că uriașul aparat, cufundat în întuneric, înțind ca un pește, s-a oprit în loc. Iar de-deșubtul lui se află priveliștea rară, unică... Luminile care se nasc sub aripile avionului.

Sînt singurul pasager care înregistrează clipa.

Toți ceilalți dorm.

Apoi, totul se sfîrșește, la fel de neașteptat, și, ca mai înainte cu zece minute, nu se mai văd iar decât ceața deasă și întunericul. În avion și prin ferestrele lui. Dar mai apoi, când avionul descrie o curbă, mai văd o dată marea de lumină. E la fel de luminoasă și de la distanță, dar concentrată într-un singur punct.

Ca un pumn de cărbuni risipiți pe zăpadă.

Acum, însă, această insulă de lumină se mistuie, parcă, în țările negre și intrăm într-un câmp de întuneric, îngust, străjuit de munți înalți. Iar de jur-împrejurul nostru se adună zăpezi adânci și mișcătoare. De fapt, însă, nu sînt nici un fel de nămeți. Ci așa mi se pare numai...

Apoi am impresia că avionul se prăvale, înclinat pe o aripă, iar luminile și zăpada se avîntă spre înălțimile munților. Dar când avionul își regăsește echilibrul, totul revine la normal și insula de lumină se ăvește iar sub noi, pe cîmpie.

Abia mai târziu am aflat că orașul din cîmpie, din taiga, era Komsomolsk. Komsomolsk pe Amur.

Vasili Subbotin

VITRINA

Tentațiile unui scriitor

După patruzeci de ani de peregrinări prin lume, obosit, bolnav și ținînd de dorul patriei, Artiom Nezabudnii, un faimos atlet de circ, „colosul slav, Hercule al zilelor noastre, Leviathanul secolului al XX-lea, supermanul rus, supraomul secolului” — se repatriază și revine în Suhoiarka, orașelul său de baștină. Nu are altă avere decît o cupă sportivă și nici un alt sufler în preajmă-i decît pe Pierre, un băiețel, rus de origină, pe care l-a smuls dintr-un orfelinat parizian și pe care l-a înfiat ca să-și îndulcească singurătatea. Revenit acasă, trebuie să constate că totul e schimbat, în chipul cel mai uimitor cu putință. Într-adevăr, Suhoiarka, veche așezare de mineri, nu mai e orașelul de odinioară: unii dintre prietenii de altădată, mineri cum fusese și el, au ajuns oameni de vază; soția sa, pe care o părăsise îndată după revoluție, s-a recăsătorit

în ultimul război, amenință viața copiilor; un depozit de muniții, ascuns odinioară în pivnițele unei școli, e gata să sară în aer în urma unor mașinațiuni dușmănoase; bătrînul află, descoperă ascunzătoarea și, dîndu-și seama că un perete e gata să se surpe și să declanșeze explozia, îl susține cu spinarea, mobilizîndu-și toate resursele sale de atlet. El izbuteste să țină peretele pînă la sosirea ajutoarelor; efortul îl va costa viața.

Este evident că pe parcursul romanului, Lev Kassil* a cunoscut tentația diferitelor formule. Mai întîi, trebuie să-și fi ispitit ideea de a scrie romanul unui Gulliver al epocii pus în situația originală de a străbate cu un ochi proaspăt o lume uimitoare și de a confrunța permanent două realități: aceea a amintirilor și aceea a prezentului imediat. O altă idee era aceea de a scrie romanul unui emigrant, o odisee încheiată pe pămîntul patriei. Atrăgătoare trebuie să i se fi părut și ideea de a așterne pur și simplu romanul unui atlet; într-o epocă în care sportul și-a cucerit un loc atît de important, un asemenea personaj, cu psihologia competitorului, cu năzuințele și izbînzile sale, plasat cu atenție balzaciană în mediul său caracteristic ar fi fost demn de tot interesul. Adevărul e că scriitorul, sub imperiul tentațiilor succesive, s-a jucat cu toate posibilitățile și, probabil, numai împins de vechea obișnuință de a scrie romane pentru tineret, a cedat finalmente formulei romanului de aventuri. O cedare care, de altfel, se resimte de toate șovăielile anterioare.

Partea cea mai solidă a romanului rămîne aceea dedicată copiilor și mediului familial. Senea cel inimos, Xanka cea mîndră, Riomka, răul clasei, Pierre, copilul înfiat de Artiom însuși — în pofida tuturor șovăielilor care au prezidat concepția scriitorului, — rămîne o figură mișcătoare: blajînatatea colosului, gustul paternității și sacrificiul său final colaborează în chipul cel mai neașteptat ca să dea personajului unitatea unei ființe vii.

Alexandru Sever

*) Lev Kassil, „Cupa gladiatorului”, Editura Tineretului, București, 1965.

MICA ISTORIE LITERARĂ

Cînd a fost scrisă piesa „Unchiul Vanea”

Întreaga operă a lui Cehov este riguros datată chiar de către el. Cu meticulozitatea unui om de știință, Cehov a lăsat posterității date certe despre vremea în care și-a conceput fiecare dintre operele sale. O singură piesă, „Unchiul Vanea”, a suscitat controverse dar, cum se va vedea, nu din vina autorului, ci a istoricilor literari.

Confuzia a luat naștere, într-o oarecare măsură, din cauză că „Unchiul Vanea” este singura piesă a lui Cehov care a apărut întîi în volum, înainte de a fi jucată pe scena unui teatru. Ea a fost întărită apoi de faptul că „Unchiul Vanea” este o prelucrare a piesei „Muma pădurii”, care a văzut lumina rampei în anul 1889.

Întrebarea: Cînd a fost scrisă piesa? — și-a pus-o pentru prima dată S. Balu-

hoții, în 1926, în lucrarea „Studii despre istoria textelor și compoziția pieselor lui Cehov”. Istoricul literar s-a bizuit atunci pe o scrisoare a lui Cehov către Suvorin, din 2 decembrie 1896, în care scriitorul pomenea pentru prima dată de „Unchiul Vanea”. De aici, el a tras concluzia că piesa a fost scrisă după „Pescărușul” și înainte ca aceasta din urmă să fi văzut lumina rampei. Deci „Unchiul Vanea” ar data din 1896.

Eroarea aceasta s-a perpetuat multă vreme, pînă cînd au apărut operele complete ale lui Cehov, inclusiv scrisorile lui (1944—1951). Printre ele se află o scrisoare a scriitorului către S. P. Djaghilev din care rezultă, în mod indubitabil, că „Unchiul Vanea” a fost scrisă în 1890.

INIȚIATIVE

Literatură, artă și știință

Influențele reciproce pe care literatura și arta le-au exercitat asupra domeniilor respective de creație sînt evidente atît în încercările de avangardă, cît și în multe opere cu valoare recunoscută de multă vreme. Dar impetuosa dezvoltare a științei impune tot mai mult luarea în considerare, ca temă de discuție, iar în unele împrejurări, nu numai ca temă de discuție, și a raporturilor dintre știință, literatură și artă.

Preocupări de acest ordin și-au găsit o expresie concretă în inițiativa secției din Leningrad a Uniunii Scriitorilor din R.S.F.S.R. de a crea o comisie de legătură între literatură, artă și știință. Comisia are misiunea să întărească contactele dintre scriitori, oameni de știință și artă.

În acest scop, comisia va organiza discuții pe teme științifice, întîlniri între scriitori, oameni de știință și artă. Primul simpozion este programat pentru toamna acestui an și are ca temă universul omului de știință și creația literară și artistică, figura omului de știință reflectată de literatură și artă. Simpozionul va supune dezbaterii probleme ca interdependența dintre gîndirea științifică și artistică și influența progresului științific asupra artei.

În atribuțiile comisiei va intra, de asemenea, pregătirea unor rapoarte și comunicări despre specificul creației literare și artistice și al psihologiei proceselor de creație.

Comisia a intrunit, chiar de la înființarea ei, un mare număr de scriitori, istorici, psihologi, regizori de teatru și de film, biologi, fizicieni etc.

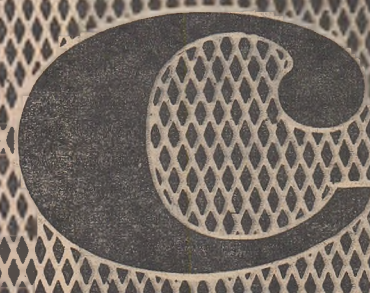
REVISTA REVISTELOR

Esenin în Franța

Revista franceză „Europe” a publicat, în nr.426, scenariul de film „Chemarea Aurorei” de Serghei Esenin. Criticul Jean Kanapa i-a adăugat un studiu de 35 de pagini asupra lui Esenin, axat pe analiza scenariului amintit mai sus și pe diversele etape ale creației poetului. Ilustrat cu multe exemple, studiul pune în lumină complexitatea gîndirii și sentimentelor lui Esenin, patriotismul și atașamentul lui față de Revoluția din Octombrie, dar și faptul că a rămas legat de ideea unei dezvoltări sociale idilice, sfîșiat de contradicții pe care n-a știut să le rezolve.

Intemeiat pe o foarte bogată bibliografie, studiul aduce o importantă contribuție la cunoașterea vieții și operei lui Serghei Esenin.

cartea

convingerea că solul regiunii n-ar fi propice pentru culturi. În ultimele decenii agricultura din Kamceatka a fost pusă pe o bază științifică. Suprafețele însămînțate trec astăzi de 20 000 de hectare. Se obțin mai ales, recolte bogate de secară, orez, ovăz, cartofi, varză. În felul acesta a devenit posibilă și dezvoltarea zootehniei. Populația Kamceatkăi crește îndeosebi vite de lapte, porci, reni.

Cît privește schimbările survenite în viața naționalităților care populează peninsula, e de ajuns să amintim de viața de astăzi a koreacilor. Districtul național al acestui popor, altădată nomad, numără astăzi circa 100 de școli, un institut pedagogic, 65 de biblioteci. În anii puterii sovietice, koreacii și-au creat o scriere proprie, în care scoț acum ziare și reviste.

În vechea Rusie, Kamceatka era un ținut „uitat de Dumnezeu și de oameni“. Astăzi, în ciuda mării depărtări de Moscova — peninsula se află la 11 000 de kilometri de capitala U.R.S.S. — este una din regiunile care atrag din ce în ce mai mulți pionieri de pe „pământul mare“: profesori, medici, ingineri, savanți.

albă, care poate fi vopsită în orice altă culoare.

De mare căutare, alît pe piața internă cît și pe cea externă, se bucură astrahanul „sur“. E o blană de o frumusețe rară, în care fiecare porțiune a firului de păr este diferit pigmentată: mai închis sau aproape negru la bază, și din ce în ce mai deschis spre vîrf, unde împrumută nuanțele argintului sau aurului. Diversitatea pigmentației dă naștere la multe game de culori care, adăugate la strălucirea linei și aspectul ei mătăsoș, fac din astrahanul „sur“, această adevărată „lină de aur“ a Uzbekistanului, unul din cele mai rîvnite accesorii de toaletă feminină.

IRIGAȚII

Un canal gigantic

În limba kazahă tleghen-su înseamnă apă, apa dorită cu ardoare veacuri de-a rîndul de locuitorii stepei secetoase din centrul Kazahstanului.

Peste cîțiva ani, însă, această regiune aridă — de altminteri cu un subsol bogat în special în cărbuni — care nu se poate dezvolta pe măsura posibilităților ei din cauza lipsei de apă, va fi aprovizionată din belșug cu apă de rîul Irțiș. Canalul Irțiș-Karaganda, gigantică construcție care a început acum trei ani, va alimenta cu apă orașele industriale Ekibastuz și Karaganda, precum și numeroasele sovhozuri aflate pe traseul importantei căi acvatice.

Avînd o lungime de aproape 500 de kilometri, de două ori mai lung decît canalul Marea Albă-Baltica, noul canal va da o nouă viață pămînturilor aride din centrul Kazahstanului. Douăzeci de stații de pompare vor ridica nivelul apei cu circa 500 de metri; în felul acesta se vor putea construi mai multe sisteme de irigație și vor fi create puternice sovhozuri de legume și produse lactate. Pe traseul canalului vor lua, de asemenea, ființă cîteva noi orașe ca, de pildă, Kalkam — viitorul centru al lucrărilor de irigație ce urmează a fi efectuate în regiunea Irțiș-Belovka, Șiderți și alte așezări.

Pînă la sfîrșitul acestui an va fi gata o primă porțiune a canalului, cu o lungime de 62 de kilometri; primii kilometri de canal din această tranșă vor putea fi utilizați în foarte scurt timp, cam peste o lună. Minerii din Ekibastuz vor primi astfel apa extrem de necesară acestui oraș în plină dezvoltare în preajma căruia, recent, a început construcția unei importante exploatare carbonifere la zi. După intrarea în funcțiune a minei, bazinul din Ekibastuz va produce anual 45 000 000 tone de cărbune, adică o dată și jumătate cît dau în momentul de față toate minele din Karaganda. În același timp, tot la Ekibastuz, va începe și construirea unui lanț de puternice termocentrale.

CONSTRUCȚII

250 de apartamente într-o oră

Cîndva, era un sătuleț oarecare, din preajma Moscovei, cu cîteva zeci de căsuțe în care trăiau o sută-două de oameni. Așezarea nu avea nimic remarcabil, în afară doar de un nume poetic: Ceriomușki (de la ceriomuha, care înseamnă mîlin). În ultimii ani, însă, pe locul vechiului sat au fost înălțate mii de blocuri în care locuiesc sute de mii de oameni. La vechea denumire s-a adăugat adjectivul „novie“, adică noul Ceriomușki.

Dar nu numai la Moscova există acum Novie Ceriomușki; acesta a căpătat o funcție de simbol și cartiere cu acest nume pot fi astăzi întîlnite pe tot cuprinsul Uniunii Sovietice, ca la Petropavlovsk-Kamceatski, pe țărmul Oceanului Pacific și în insula Sahalin, la Nijnekamsk, orașul chimiștilor tătari de pe Kama și în peninsula Kola, în vestul munților Saian sau în Extremul Nord. Novie Ceriomușki a devenit un fel de stejar al sutelor de orașe și așezări muncitorești care au apărut în ultima vreme pe harta U.R.S.S., al sutelor de mii de noi apartamente date în folosință.

În momentul de față, în Uniunea Sovietică se construiesc 250 de apartamente pe oră. În primele șase luni ale acestui an au fost puse la dispoziția populației cinci sute de mii de apartamente noi, în care s-au mutat cîteva milioane de oameni. Pînă la sfîrșitul anului vor mai fi construite cîteva mii de blocuri, dat fiind că suprafața locuibilă proiectată a fi dată în exploatare anul acesta este de 85 000 000 de metri pătrați.

În total, datorită ritmului impetuos de construcții, în ultimii zece ani 108 milioane de sovietici au primit case noi.

LEGUMICULTURĂ

Hidroponica dincolo de Cercul Polar

Trei mii de metri pătrați, aceasta este suprafața întinerii experimentale de hidroponică așezată în curs de construcție în Uniunea Sovietică, dincolo de Cercul Polar, la Norilsk. Cultivatorii de zarzavaturi în sere din Extremul nord sovietic folosesc în mare parte hidroponica (cultivarea plantelor în soluții hrănitoare, fără sol). Experiențe făcute în ultimii ani de Institutul de cercetări științifice în domeniul agriculturii din Norilsk au dovedit, într-adevăr, avantajele economice ale acestui procedeu în condițiile climatice locale. Specialiștii au calculat că în această zonă geografică, două sere hidroponice pot produce tot atitea legume cît trei sere obișnuite. În plus, volumul lucrărilor de întreținere scade cu 30 la sută, iar culturile devin mature, gata de a fi consumate mult mai curînd.

Hidroponica este, de altfel, practică pe scară largă nu numai la Norilsk, ci și în alte localități ca Vorkuta, Uhta sau în regiunea Magadan. Întrucît în Extremul nord energia solară, care vara acționează 24 ore din 24, face să crească intensitatea fotosintezei legumelor de două — două ori și jumătate grăbind astfel coacerea, specialiștii sovietici în legumicultură nu exclud posibilitatea cultivării hidroponice a legumelor și sub cerul liber.

HIDROENERGETICĂ

Un nou tip de centrală electrică

Lîngă bătrînul sat ucrainean Vișgorod, nu departe de Kiev, se construiește, pe Nipru, centrala hidroelectrică „Kievskiaia“ — cu unele particularități care o deosebesc de alte construcții similare.

Turbinele hidrocentralei vor dezvolta o putere de 310 000 kW. În imediata ei vecinătate se va înălța o centrală electrică cu acumuloare hidraulice. Apa din lacul de

Ecluza hidrocentralei

acumulare, format în spatele unui baraj pe riu, va urca mai întîi la 70 de metri, de unde se va năpusti, prin conducte, spre turbine, sporind astfel puterea hidrocentralei „Kievskiaia“ în orele de vîrf la 500 000 de kilowați. În bazinul central și cu acumuloare hidraulice apa va ajunge pompată de cîteva turbine așa-numite reversibile. În timpul zilei ele vor produce curent, iar noaptea vor funcționa ca pompe.

Recent au fost puse în funcțiune de probă primele patru agregate ale centralei hidroelectrice „Kievskiaia“. Spre deosebire de alte hidrocentrale, agregatele se instalează orizontal: sînt închise în capsule ermetice și funcționează sub apă. Turbinele au astfel un randament mai mare, lucrează chiar și atunci cînd apa are presiune mică și sînt montate de-a dreptul în corpul barajului.

Construcția hidrocentralei „Kievskiaia“ va fi terminată în 1967.

CĂLĂTORIND PRIN U.R.S.S.

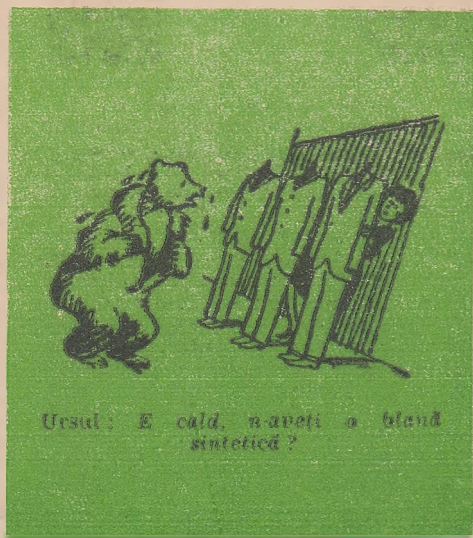
Pe țărmul Pacificului

Kamceatka, vasta peninsula muntoasă din nord-estul U.R.S.S., are o suprafață în care ar putea să încapă ușor patru Austrii sau 12 Belgii. Scăldată din trei părți de apele unui ocean și a două mări, iar în interior de nenumărate riuri și lacuri, Kamceatka este unul din cele mai pitorești ținuturi de pe glob.

Intr-adevăr, alături de munți semeți, se află vulcani, dintre care unii mai sînt activi, gheizere ce își aruncă apele pînă la înălțimi de 10—15 m, bogate izvoare termale. Au fost depistate circa 85 grupuri de izvoare minerale fierbinți cu un chimism foarte variat și însușiri curative la fel de variate. Faimosul vulcan Kliucevsk, acest Vezuviu al Kamceatkăi, are o înălțime de 4 850 metri deasupra nivelului mării; în perioadele active, cînd erupe, limbile de foc și cenușă formează deasupra muntelui un feerie panăș aurii. În ianuarie, văile peninsulei adună straturi de zăpadă de trei metri iar în iunie ierburile sînt atît de înalte încît pot ascunde de un om călare... Primăvara, apele mișună de pești care urcă din mări, împotriva curentului, spre a-și depune icrele.

Dar peninsula are și o mare varietate de bogății naturale. În secolele 18 și 19, ea era cunoscută mai ales prin blănurile pe care le exporta; de la începutul veacului 20 principala bogăție a regiunii este peștele. Deși, în trecut fie spus, la licitația de blănuri organizată în fiecare an la Leningrad, Kamceatka este mereu bine reprezentată, ca și la diverse țărguri internaționale, unde trimite blănuri de lutru, zibelină, vidră, hermină etc. Dar să ne întoarcem la pește, dat fiind că în momentul de față Kamceatka este supranumită „hala de pește“ a Uniunii Sovietice. Apele rîurilor din peninsula sînt cum nu se poate mai potrivite pentru reproducerea salmonidelor, printre care predomină loștrița, somonul de Siberia etc. În mările înconjurătoare se pescuiesc scrumbii, calcani și cîteva specii de pește nordic. Litoralul Mării Ohotsk este extrem de bogat în crabii. În ultimii ani s-a dezvoltat vertiginos industria de prelucrare și conservare a peștelui. Petropavlovsk-Kamceatski, capitala regiunii, care este în același timp și un mare port, are, de asemenea, întreprinderi producătoare de utilaj pentru flota de pescuit și un șantier naval.

Agricultura din Kamceatka este o creație a perioadei postrevoluționare. Pînă la instaurarea puterii sovietice, stăpînea

Ursul. E cald, aveți o blană sintetică?

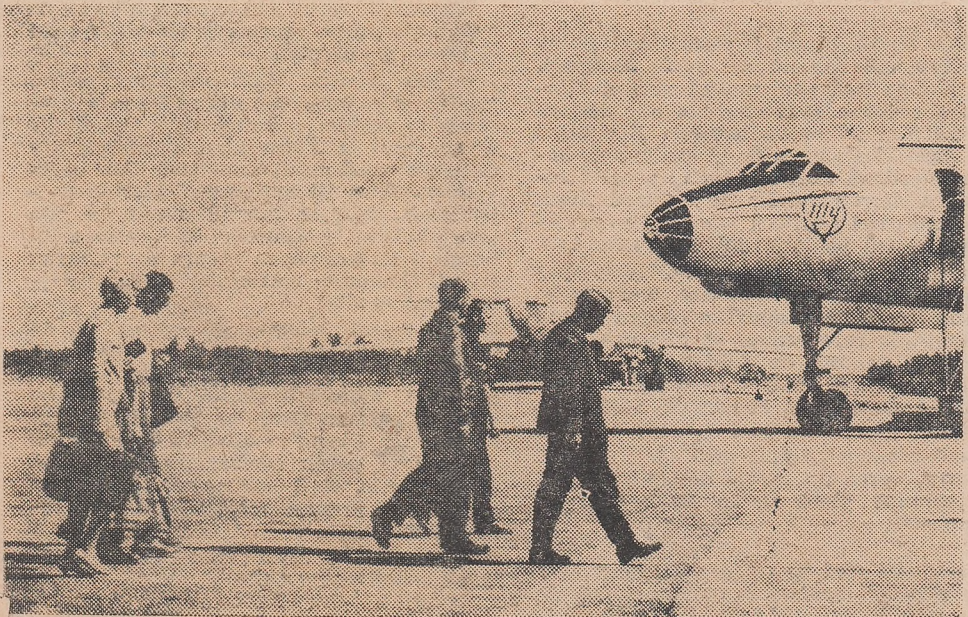
ZOOTEHNIE

„Lina de aur“ a Uzbekistanului

Istoriograful arab Ibn Haukala scria, într-una din lucrările lui, că în secolul al X-lea Buhara vindea cele mai frumoase piei de astrahan. Tradiția s-a păstrat pînă în zilele noastre; regiunea Buhara este și astăzi vestită pentru producția de piei de astrahan. Sub puterea sovietică, creșterea prețioasei rase de oi s-a rîspîndit, însă, și în alte regiuni ale Uzbekistanului. În comparație cu perioada de dinainte de Revoluție, turmele din rasa astrahan au sporit de aproape 3,5 ori.

Uzbekistanul are astăzi peste douăzeci de crescătorii de oi de rasă și ferme specializate care se ocupă de selecționarea și îngrijirea oilor de astrahan, îndeosebi negre și gri, dar și de alte culori. În momentul de față sînt investite fonduri importante pentru ameliorarea pășunilor, sînt plantate perdele de protecție, prospectate noi surse de apă, instalate conducte, mecanizate adăpătoarele etc. etc.

Nu de mult, V. Stoianovskaia, colaboratoare științifică a Institutului de cercetări pentru creșterea rasei de oi astrahan, a obținut, în urma unor experiențe, o blană extrem de originală, de culoare

Silueta navei aeriene „Tu-104“ se înscrie astăzi în peisajul Kamceatkăi la fel de firesc ca faimoșii vulcani ai peninsulei. Decolînd la Petropavlovsk-Kamceatski, avionul străbate distanța pînă la Moscova în 14 ore.

Di Richard Sorge

MISIUNE SPECIALĂ: BERLIN-TOKIO

(XVI)

In 1933, Richard Sorge, lucrător în serviciul de informații sovietic, este rechemat de la Șanghai la Moscova spre a i se încredința o nouă misiune, mult mai primejdioasă, și anume aceea de a se stabili la Tokio în calitate de correspondent al unui ziar hitlerist.

După ce petrece o vreme în Germania, spre a câștiga încrederea autorităților naziste, în septembrie 1933 Sorge se stabilește în Japonia și ia legătura cu viitorii săi colaboratori, organizând grupul „Ramzai”. Datorită unei activități asidue, perseverente, el izbuteste să-și creeze, deopotrivă, faima de cel mai bun correspondent german din Japonia și de nazist infocat, lucru care-l ajută să pătrundă în tainele diplomației și statelor majore hitleriste și japoneze.

(Urmare din numărul trecut)

— Mai întâi pentru un regiment de infanterie și unul de cavalerie, apoi pentru câteva divizii, unități de tancuri și artilerie, câteva regimente de aviație... E o operație de mare amploare. Tocmai asta mă neliniștește...

— E o știre foarte importantă — îi spuse gânditor Sorge. — Ține-mă, te rog, la curent cu tot ce se întâmplă, chiar cu cele mai neînsemnate lucruri.

Din anturajul prințului făceau parte doi colegi de universitate ai lui Ozaki: Usiba Tomohiko și Kisi Mitizo. Erau niște tineri extrem de bine informați cu care Ozaki discuta de multe ori probleme politice. Se întâlneau regulat, la început acasă la Usiba iar mai apoi în restaurantul hotelului „Mompoi”. Prietenii lui Ozaki nu erau pentru acesta numai o importantă sursă de informații. De fiecare dată când avea să-i comunice lui Richard vreo știre, el își verifica mai întâi aprecierile cu cei doi prieteni. Iar dacă vreunul din cei doi îi solicita un sfat, el cerea mai întâi documentele respective spre a le studia. Evident, Richard afla numaidecât conținutul lor.

Sorge aprecia foarte mult devotamentul prietenului său și căuta să-l ferească de orice primejdie. La recomandarea lui, Ozaki devenise membru al ultrareacționarei „Asociații pentru sprijinirea tronului”. Simpla calitate de membru al acestei organizații era de ajuns ca să îndepărteze orice bănuieli.

Ott nu era la ambasadă.

— Încă nu s-a întors de la ministerul de Externe — îi spuse Hilda lui Richard, zimbând trist și fixându-l cu o privire de îndrăgostită.

Sorge intră atunci în biroul atașatului militar.

— Ce zici de noua figură a japonezilor la Halhin-Gol? — îl întrebă Scholl după ce-i răspunse la salut.

— Adică, ce vrei să spui, dragul meu? îl întrebă, la rindu-i Sorge nepăsător.

— Cum, n-ai aflat încă? — se miră maiorul. — Acum o jumătate de oră, mie și generalului Ott ni s-a comunicat...

După ce ajunse acasă, Richard întinse pe masă o hartă. Însemnă pe ea râul Halhin-Gol, hotarele U.R.S.S. și R.P. Mongole, lanțul muntos Marele Hingan...

Știrile furnizate de Miiaghi și Ozaki, precum și vestea dată de Scholl nu fuseseră o surpriză pentru Richard. Aflase încă cu mult timp înainte că japonezii începuseră construirea unei noi căi ferate spre acest ținut pustiu, nelocuit, de la hotarul cu Mongolia și sporiseră capacitatea de trafic a liniei Harbin-Hailar. Cu ce scop? În același timp Japonia respinsese propunerea guvernului sovietic de a încheia un pact de neagresiune. De ce?

Ecoul tragicilor evenimente din Europa se făcea simțit și în Extremul Orient. În martie 1939, Germania terminase ocuparea Cehoslovaciei, transformând-o în „protectoratul Boemiei și Moraviei”, într-un „spațiu vital pentru poporul german”. Și tot atunci Goebbels pornise o deșănțată campanie în ziare și la radio pentru alipirea la Reich a tuturor teritoriilor locuite de germani. La Berlin fusese tipărită, într-un mare tiraj, o „hartă lingvistică a Europei” care enumera, printre țările cu populație germană, Polonia, Ungaria, Lituania, Iugoslavia...

Evident, hitleriștii știau că Uniunea Sovietică nu putea rămâne indiferentă față

de aceste uneltiri. De aceea, pentru a-i abate atenția, Germania începu să ațite împotriva U.R.S.S. pe aliatul ei din Extremul Orient. Presa japoneză publica tot mai des atacuri împotriva Uniunii Sovietice. Generalii voiau să profite de situația favorabilă.

Unde aveau să ducă toate acestea? Însemnau, oare, începutul războiului sau, ca în vara anului precedent lângă lacul Hagan și alte câteva locuri, o nouă încercare de a tatona modul cum erau păzite hotarele U.R.S.S. și capacitatea de luptă a Armatei Roșii?

Oricum, Moscova trebuia să afle numele localității Halhin-Gol.

Dar noua radiogramă urma să comunice și o altă informație importantă, pe care Richard o aflase în ajun de la generalul Ott: Hitler fixase data atacării Poloniei — 1 septembrie.

Diplomat hitlerist

Richard privi mirat scrisoarea primită de la ambasadă. Excelența sa generalul, ambasador extraordinar și plenipotențiar etc., etc., îl invita oficial pe doctorul Sorge la ambasadă la ora... Ce putea să însemne asta?

Eugen Ott era solemn.

— Domnul ministru al Reichului, von Ribbentrop, a aprobat propunerea mea. Începând de astăzi ești numit atașat de presă al ambasadei germane.

Sorge se ridică și luă poziția de drept.

— Vă mulțumesc, domnule general!

Ideea ca Sorge să fie numit atașat de presă încolțise mai de mult în mintea lui Ott, curînd după ce în primăvara lui 1938 fusese avansat ambasador. De altfel, deși Ott credea că fericita idee era a lui, ea îi fusese, de fapt, sugerată treptat-treptat chiar de Sorge. Evident, ideea de a deveni funcționar diplomatic îi surisese lui Ric-

cardo de suflet! — răspunse surzînd Ott. — Dar să știi că am sondat terenul. Încerc să obțin ca pentru dumneata să se facă o excepție, dat fiind că activitatea dumitale de ziarist și vastele relații pe care le ai în afara ambasadei sînt o sursă prețioasă de informații pentru noi.

Iar, în cele din urmă, îi spuse confidențial:

— Și acum, cînd ești cu totul de-al nostru, aș vrea să te inițiez în unele particularități ale noii diplomații germane...

În ultimii ani Sorge se lămurise singur asupra acestor „particularități”, care însemnau dispreț total față de normele dreptului internațional, perfidie, minciună, șantaj și violență.

Führerul ne-a dat directive în următoarea genială declarație... — spuse Ott și, după ce-și acoperi ochii cu mîna, începu să citeze din memorie: — „Duc o politică de violență, folosesc orice mijloace, fără să țin seama de nici un „cod al onoarei”... În politică nu recunosc nici o lege. Politica e un joc în care sînt îngăduite toate tertipurile și ale cărui reguli se schimbă în funcție de arta jucătorilor... Un ambasador talentat nu se dă în lături de la falsuri sau escrocherii atunci cînd momentul o cere”...

Apoi își luă mîna de la ochi.

— Ei, ce părere ai? — îl întrebă el pe Richard.

— E o declarație demnă de Führer — răspunse acesta.

1 septembrie 1939

Curînd, numele neînsemnatului rîu din Mongolia apărui în coloanele ziarelor din întreaga lume. „Halhin-Gol — provocare sau un mare război?”

Primul atac, la mijlocul lui mai, întreprins de două batalioane de infanterie și cavalerie, fusese respins.

Halhin-Gol. Atacul trupelor japoneze, care s-a soldat, însă, cu o catastrofă pentru ele.

hard deoarece, mulțumită unei funcții oficiale, putea avea și mai ușor acces la documentele ambasadei și putea exercita o și mai mare influență asupra activității reprezentanților germani din capitala Japoniei. Un singur lucru îl neliniștise totuși: cum avea să primească Berlinul propunerea de a numi un ziarist, un „liber profesionist”, într-o funcție publică? Ar fi fost un caz fără precedent pentru birocraticul aparat de stat hitlerist. Și apoi, în felul acesta n-ar atrage și mai mult asupra lui atenția serviciului de contraespionaj, a Gestapoului și a altor instituții similare?

Dar se pare că lucrurile se sfîrșiseră cu bine. Se ivise, însă, o altă problemă. Conform normelor în vigoare, diplomații n-aveau dreptul să aibă și o activitate ziaristică, mai ales în organe neoficiale de presă. Să renunțe la activitatea de ziarist? Asta i-ar fi limitat, însă, mult libertatea. N-ar mai fi putut circula nestingherit în mediile ziaristice, n-ar mai fi putut vizita centrul de presă și nu s-ar mai fi putut întîlni cu prietenii lui.

— Vă mulțumesc, domnule general! Mă tem, însă, că va trebui să refuz o propunere atît de amabilă. Sufletul meu aparține ziaristicii.

— Slavă domnului! Diplomatul n-are

Către sfîrșitul lunii, la răsărit de Halhin-Gol fuseseră concentrate peste două mii de săbii și baionete, tunuri, mașini blindate și avioane. Guvernul sovietic declară că U.R.S.S. va apăra hotarele Republicii Populare Mongole ca pe propriile sale hotare și ordonă transferarea în această regiune a cîtorva unități ale Armatei Roșii. Suferind mari pierderi, japonezii se retraseră din nou pe teritoriul Manciuriei...

Iar cînd Japonia trimise noi forțe spre regiunea operațiilor militare, Richard se și afla în posesia planurilor pentru „etapa a doua”, la care urmau să ia parte circa patruzeci de mii de soldați — și chiar pentru „etapa a treia”, o ofensivă ce urma să fie declanșată în august de o întreagă armată.

Radiogramele ajunseseră la Centru. Moscova cerea un raport detaliat. Un om de legătură plecă să se întîlnească cu „Ramzai”.

Generalul tuna și fulgera. Richard nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci atît de furios. Ott se plimba prin birou ca un leu în cușcă, spumega de furie îi înjura:

— Sînt niște oameni de nimic. Niște neisprăviți! Paraziți. Să-i ia dracu. Și cînd te gîndesti că industria noastră lu-

crează pentru ei, că le-am trimis cei mai buni specialiști. Le livrăm avioane, arme, muniții. Niște neghiobi!...

Apoi, respiră adînc, se așeză în fotoliu și începu să-și maseze inima. Sorge îi dădu un pahar cu apă.

— Am să fac un infarct din cauza lor... Spune-mi, tu ai fi putut să prevezi un asemenea eșec, Richard?

— Într-adevăr, ultima, „hotărîtoarea” ofensivă a japonezilor în regiunea Halhin-Gol, „a treia etapă” se încheiase cu o catastrofă definitivă. La începutul lui august comandamentul suprem japonez concentrase o armată de 75 000 de oameni și mult armament. De data aceasta, victoria îi păruse sigură, cu atît mai mult cu cît, conform informațiilor furnizate de serviciul de spionaj și unor calcule competente, armatei japoneze aveau să i se opună doar forțe neînsemnate de infanterie și cavalerie sovietice și mongole.

Și, deodată, literalmente cu câteva ore înainte de ofensiva generală proiectată pentru 20 august, linia întîia a apărării japoneze, spatele frontului și pozițiile ocupate de artilerie fuseseră puternic bombardate. Apoi a urmat un atac al artileriei grele, după care trupele sovietice — infanterie, cavalerie și tancuri — au trecut la o ofensivă generală pe întreg frontul. În spatele frontului au fost lansate unități de parașutiști... După trei zile armata japoneză era încercuită din toate părțile iar infanteria sovietică, cu sprijinul aviației și tancurilor, începu s-o fărîmițeze în grupuri mici și să le distrugă unele după altele.

Ultimele comunicat secret primit de Ott arăta că la 31 august japonezii „fuseseră siliți” să părăsească definitiv teritoriul Mongoliei. O mare parte din armata a șasea a generalului Rippo fusese distrusă.

— Poți să-mi explici, Richard, cum s-a putut întîmpla asta? — răcnii din nou Ott. Japonezii pregătiseră „a treia etapă” în mare secret, dar în zadar. Rușii au izbutit să-i tragă pe sfoară pe toți! Cînd își vor fi transportat atîta armată la Halhin-Gol?

— Merită oare să te necăjești atît de mult din pricina acestor samurai? — îl întrebă nedumerit Richard.

— „Merită să te necăjești?” — repetă Ott. — Ei, dar nu înțelegi nimic, deși treci drept un mare specialist în probleme japoneze. Situația e mult mai gravă decît îți închipui — continuă abătut ambasadorul. — Nu de samurail trimiși pe lumea cealaltă și nici chiar de avioanele noastre doborîte îmi pasă mie. De altceva mă tem. S-ar putea ca înfringerea de la Halhin-Gol să-i determine să renunțe la un mare război împotriva Sovietelor.

— Pentru fiecare soldat ucis au să dea doi în loc — răspunse zimbînd Richard. Dar în sinea lui își spuse: „Ott are dreptate. De acum, înainte de a se angaja din nou în vreo luptă, au să se gîndească de o sută de ori”.

Generalul sorbi câteva înghițituri de apă, se scutură cuprîns parcă de friguri și brusc se înșenină.

— Deși pentru Halhin-Gol nu putem aștepta o recompensă, avem totuși o consolare; veștile primite din Vaterland. Ți-am spus că Führerul o să ordone declanșarea războiului împotriva Poloniei la 1 septembrie, îți amintești? Marele nostru conducător se ține de cuvînt în fața istoriei. Uite — spuse el și-i întinse lui Sorge o telegramă cu mențiunea: „Strict secret. Domnului ambasador pentru informare personală”.

Din textul telegramei reieșea că în noaptea de 31 august, un grup de SS-iști, travestiți în uniforme de ostași ai armatei poloneze, atacaseră postul de radio din orașelul german Gleiwitz, aflat la hotarul cu Polonia. Atacul fusese folosit de Führer ca pretext pentru declararea războiului. În zorii zilei de 1 septembrie, la 4 și 45 de minute, armata germană trecuse granița Poloniei.

— Ce dată e astăzi și ce oră? — întrebă semnificativ Ott.

Serghei Goliakov
Vladimir Ponizovski

(Va urma)

Interviu cu Ciuhrai

Grigori Ciuhrai este, pe bună dreptate, considerat astăzi unul din cei mai reprezentativi slujitori ai celei de-a șaptea arte. Activitatea și eforturile lui pentru progresul artei cinematografice îi conferă o recunoscută autoritate internațională. Un trimis al importantului ziar parizian „Le Monde” a avut recent cu Ciuhrai o lungă convorbire despre destinul artei filmului, din care spicăm câteva pasaje:

— Cum a primit publicul sovietic filmul „Au fost o dată un moș și o babă”? — L-a întrebat, printre altele, ziaristul parizian.

Cu o sinceritate dezarmantă, care mărturisește numaidecât un om cu mari resurse sufletești, Ciuhrai a răspuns:

— Critica n-a fost unanimă; în general, însă, cred că e de acord asupra unui punct și anume că filmul e mai puțin bun, mai puțin finit decât cele care l-au precedat. Și, într-adevăr, asta-i realitatea. Și eu sînt departe de a fi satisfăcut, iar multe pasaje n-au ieșit așa cum aș fi dorit.

Pe de altă parte, succesul comercial spune și el ceva, chiar mult; publicul a simțit nevoia acestui film și de aceea plătește ca să-l vadă. Știu ce e bun și ce e prost în el și am să țin seama de asta. De altfel, uneori e mult mai important să spui un adevăr într-o formă imperfectă, decât un semiadevăr într-o formă desăvârșită.

Intrebat, la sfîrșitul interviului, ce crede despre cinematograful francez de astăzi, Ciuhrai a spus:

— În general, e extrem de inegal. Dar multe lucruri îmi plac. Am văzut în Franța „Fifi-la-plume”. A fost mult criticat, dar mie îmi place. Așa cum am apreciat mult și „Yoyo”. După cum există, probabil, și filme mai bune, dar eu n-am avut timp să le văd. Cred că cinematograful francez trece printr-o perioadă interesantă, întrucît își îndreaptă căutările în zone foarte diferite.

O boală primejdioasă

La studioul „Maxim Gorki”, regizorul Iakov Seghel turnează filmul „Boala cenușie”, al cărui scenariu poartă subtitlul „comedie satirică”. Precizarea pare paradoxală pentru niște întimplări în mare parte dramatice. Se știe că o comedie satirică presupune un ris deschis, sincer, situații hazlii. Or, ce poate fi hazliu în trădarea unei prietenii, în pingărirea primei iubiri, în renunțarea la profesia îndrăgătită? Și totuși „Boala cenușie” este o comedie satirică.

Subiectul „Boliu cenușii” este și simplu și neobișnuit totodată. Doi prieteni medici vor să demonstreze că indiferența nu este doar o trăsătură urită de caracter, ci o boală foarte primejdioasă pentru societate. Unul dintre eroi face o experiență riscantă: își inoculează bacilii ai indiferenței. Din clipa aceea trece prin toate fazele unei maladii grave. Iar oamenii care vin în contact cu el își primejdiesc serios viața.

Într-un articol despre filmul său, pe care l-a publicat de curînd, Iakov Seghel scrie că n-a avut nici o clipă intenția să demonstreze că lupta cu indiferența ar fi ușoară. Dimpotrivă, adaugă regizorul, „consider indiferența unul dintre obstacolele principale în calea mersului înainte al societății”.

Pentru a-i spori eficiența satirică, Seghel își face filmul în maniera — care i se pare cea mai potrivită — unei povestiri cît mai verosimile, copios condimentată cu ironie. Credincios principii sale, regizorul și-a ales interpreții principali printre actori puțini cunoscuți publicului cinefil. Cei doi protagoniști sînt oameni de teatru: I. Vladimirov și regizor principal al teatrului „Lensoviet” din Leningrad, iar V. Sedov actor la teatrul din Volgograd.

Cu prilejul celei de-a XXI-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, la Moscova au fost organizate numeroase manifestări de popularizare a realizărilor poporului nostru. Printre altele, la cinematograful „Hudojstvennii” a avut loc o Săptămîna a filmului românesc, care s-a bucurat de mult succes. În fotografie: actrița Irina Gărdescu, care a făcut parte din delegația de cinești români ce a vizitat Moscova cu prilejul Săptămîinii, întretîinîndu-se amical cu un grup de colegi sovietici. De la stînga la dreapta: Viktor Avdiușko, Irina Gărdescu, Edmond Izotov și Vsevolod Sanaev.

Gregory Peck, actorul și omul

În S.U.A. rulează un nou film al lui Gregory Peck, unul dintre cei mai populari actori americani, intitulat „Mirajul”. Am avut ocazia să asist la New York la turnarea citorva episoade și să stau de vorbă cu interpretul principal, care mi-a împărtășit părerea lui despre arta actorului și în genere despre cinema.

— După părerea mea — a început Peck misiunea fundamentală a artei cinematografice este zugrăvirea vieții în toată bogăția ei de culori, stări și evenimente. Dar, ca în orice artă, această zugrăvire trebuie făcută într-o formă variată, limpede, atrăgătoare. Orice temă, chiar una foarte acută și serioasă, trebuie abordată în așa fel încît filmul să nu semene a lecție, a morală, ci să aibă elemente de atracție care să cucerească spectatorii. Îmi place să joc în filme distractive, fără de care cinematograful n-ar putea exista. Dar disprețuiesc profund așa-numitele filme de groază, cu care regizorii netalentați nu urmăresc decât să facă bani.

Ca actor, mă consider ambasadorul scenaristului, avînd misiunea de a transmite spectatorului ideile filmului. Dar pentru a fi un bun ambasador, trebuie să crezi tu însuși în ce spui și ce faci pe ecran, trebuie să fii convins de autenticitatea personajului creat. Telul meu nu este să joc, ci să trăiesc pe ecran. Pentru mine e important să creez un portret omenesc, cu toate trăsăturile mari și mici care-i sînt caracteristice, cu calități și slăbiciuni, complex și în același timp simplu. Sînt profund convins că arta interpretării înseamnă, la urma urmei, arta de a fi om, iar omul trebuie să fie ceva mai mult decît pur și simplu actor.

Această filozofie — „omul trebuie să fie ceva mai mult decît pur și simplu actor” — Gregory Peck o poartă prin întreaga sa viață creatoare. Și actorul are în urma lui douăzeci de ani de muncă pe scenă și ecran, patruzeci de filme.

Cînd în 1944 tînărul Gregory Peck s-a înscris la Universitatea din California nu se gîdea nici la teatru, nici la cinematograful. Vroia să devină ziarist și se iniția cu sîrguință în tainele gazetăriei. Dar a fost atras în activitatea artistică studentescă și, treptat, a trecut de pe scena universității pe cea profesionistă. Mutîndu-se la New York, Peck s-a înscris la școala de artă dramatică unde a cunoscut puternica înrîurire a lui Lee Strassberg, cunoscutul propagandist american al sistemului lui Stanislavski. Paralel cu studiile, Peck juca pe scena „Teatrului de grup”, așa încît atunci cînd a fost angajat pe Broadway avea la activul lui treizeci de roluri. În același timp, a început să se intereseze de el și Hollywoodul, și în 1947 Peck a debutat pe ecran. În primul lui film, „Zile de glorie”, a creat chipul unui... partizan sovietic. Cinematograful l-a cucerit, dar nici scena „nu-l lăsa din mîini”, cu atît mai mult cu cît devenise și regizorul unei trupe de teatru create de dînsul, unde monta piese de Shaw, Ibsen și alți mari autori. „A doua dragoste” s-a dovedit totuși mai puternică. Din 1952 Peck și-a legat definitiv și exclusiv destinul de cinema.

Ce filme din prodigioasa-i carieră îi sînt mai dragi?

Peck zimbește, în ochii lui negri se aprint luminițe vesele.

— „Vacanță la Roma”, dar mai ales „Ucide-l pe zeflemist”.

Acest film tratează o problemă arzătoare din viața societății americane — problema relațiilor dintre albi și negri. Figura avocatului Finch, om inimos, blajin și parcă departe de toată agitația cotidiană, care e gata să facă orice și chiar să-și riște viața pentru dreptate, aparînd într-un proces, în Sudul turbulent, un negru învinuit pe nedrept, a fost o strălucită creație actoricească pentru care Peck a fost distins cu premiul Oscar.

— Lucrînd la rolul Atticus Finch mă gîndeam la multe aspecte ale vieții noastre. Dar trebuie să mărturisesc că nu mi-a fost greu, întrucît împărtășesc părerile eroului meu. Am vrut să exprim propriile-mi convingeri într-o formă artistică, cu ajutorul ecranului.

Peck își amintește cu plăcere și de un al film al lui — „Pe țarm”, în care a creat chipul unui comandant de submarin.

— A fost încă o posibilitate de a-mi spune răspicat părerile. Filmul cheamă la rațiune, la interdicerea armei nucleare, la dezarmare.

Penultima creație a lui Peck este rolul unui vechi luptător republican spaniol în filmul antifascist „Privește la calul alb”, interzis de Franco în Spania.

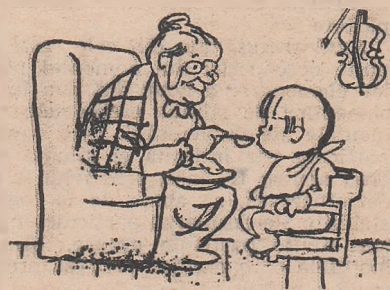
Așadar, un film antirasist, unul anti-războinic, unul antifascist... Să fie o simplă coincidență?

— Nu, nu este o coincidență! — vine prompt și categoric răspunsul actorului.

„Gregory Peck se bucură de mare popularitate în America și peste hotarele ei, pretutîndeni unde i se prezintă filmele, pentru că este un actor în care talentul, omenia, conștiința civică, se îmbină cu căldură sufletească, noblețe, cultură. Și cu un farmec cuceritor.

G. Kuznețov

EDUCAȚIE MUZICALĂ

— Una pentru Beethoven, una pentru Kabalevski, una pentru Șostakovici...

PICTURĂ

Armonie și algebră

Arta restaurației — care se bizuie, deopotrivă, pe armonie și algebră — nu este nouă. Ba e chiar foarte veche: s-a născut în Roma antică. Apoi, cu ajutorul ei, au făcut minuni maeștrii Renașterii. În Evul Mediu a cunoscut o mare înflorire în Ru-

sia. Iar vremea noastră beneficiază, la rîndu-i, de marile ei servicii.

Restaurația salvează viața tablourilor. Ei fi datorăm bucuria de a ne putea înfiora și astăzi în fața purității „Madonei sextine” a lui Rafael, în fața surisului enigmatic al „Giocondei” meșterului Leonardo, în fața durerii părintești întipărite pe chipul lui Ivan cel Groaznic în viziunea lui Repin. Și tot ei îi vor datora această rară bucurie copiii copiilor noștri. Căci restaurația înseamnă într-un fel nemurire.

Orice mare galerie de tablouri are în mod necesar un atelier de restaurație. E ce la sine înțeles că în astfel de ateliere se cere talent, gust, pricepere și cultură. Fiindcă oamenii care lucrează în ele — cu scalpelul, apa și tamponul, dar și cu analize chimice, raze ultraviolete, infraroșii, roentgen — apără și prelungesc viața capodoperelor universale ale picturii.

Atelierul de restaurație al celebrelor Galerii Trețiakov din Moscova este condus de Mihail Ivanov-Ciuronov, care a închinat treizeci de ani de viață acestei arte dificile și atît de necesare. Considerat unul dintre cei mai mari cunoscători ai picturii ruse, Ivanov-Ciuronov a salvat multe pinze celebre, redîndu-le strălucirea și prospețimea inițială. Lucrarea lui de căpetenie este restaurarea minunatei panorame a bătăliei de la Borodino, pictată de Franz Rubo, la care a muncit, cu încă trei colegi, timp de treisprezece ani! Giganticul tablou are o suprafață de 1658 de metri pătrați. O lucrare de atari proporții n-a mai cunoscut practica mondială a restaurației.

Cum se lucrează în atelierul de restaurație? Tot la Trețiakov, specialistul iconograf Vasili Kirikov a refăcut o iconă de o valoare unică, din secolul al XV-lea. Originalul, acoperit de un strat nou de vopsea, a fost supus de cîteva ori razelor roentgen. Fiindcă, deși valoarea originalului este incontestabilă, trebuia întii să se stabilească precis dacă pictorul care a intervenit ulterior nu era mai talentat. La raze, în păienjeniișul de linii și culori, specialistul a determinat valoarea desenului ascuns.

ESTRADĂ

Cavalerii rîsului

Cavalerii au fost (și sînt încă) reprezentanți ai părții bărbătești a omenirii. Dar cînd e vorba de artiștii tînărului Teatru de miniaturi din Moscova, această noțiune medievală se îmbogățește cu multiple sensuri și se extinde și asupra sexului frumos: actori și actrițe își privesc profesiunea cu aceeași seriozitate și responsabilitate, astfel încît publicul i-a supranumit pe merit „cavalerii risului”.

Teatrul de miniaturi din Moscova nu are celebritatea celui din Leningrad, condus de Arkadi Raikin. Raikin e unic și irepetabil, dar și Vladimir Poliakov, dramaturg-satiric consacrat și, prin cumul, regizorul „cavalerilor risului”, se străduiește să fie la înălțimea sarcinilor grele ale acestui gen „ușor”. Glume vesele, parodii spirituale, scenete umoristice și satirice, cîntece și dansuri, intermezzo-uri ironice ies seară de seară la rampa estradei din parcul moscovit „Ermitaj”.

În cinci ani de activitate teatrul și-a fixat un profil, un repertoriu propriu, și-a câștigat spectatorii săi, dovedînd astfel că nu este o simplă trupă care prezintă sporadic, întîmplătoare. Spectacole ca „O, Margarita!”, „Calidoscop”, „N-ați observat nimic?” s-au jucat de sute de ori. Ele își bat joc de cinici și escroci, ipocriți și meschini, bulevardașii și ignoranții, ca și de multe alte păcate omeniești.

Dar tonul satiric nu este exclusiv. „Risul nostru critic răsună din inimă, din sentiment, în numele artei” — spune un cîntec din noul spectacol al trupei, „Seară de parodii teatrale”. Și după cum s-a dovedit, risul critic, de parodie este o armă la fel de eficientă în arsenalul veselilor cavaleri.

Elena Risina...

„Și Vladimir Siriaev, actori ai Teatrului de miniaturi

arta

a

FIZICĂ

Atomi, stele și... astromașini

Microcosmos — lumea atomilor, a particulelor nucleare, a cuantelor purtătoare de energie și lipsite de masă.

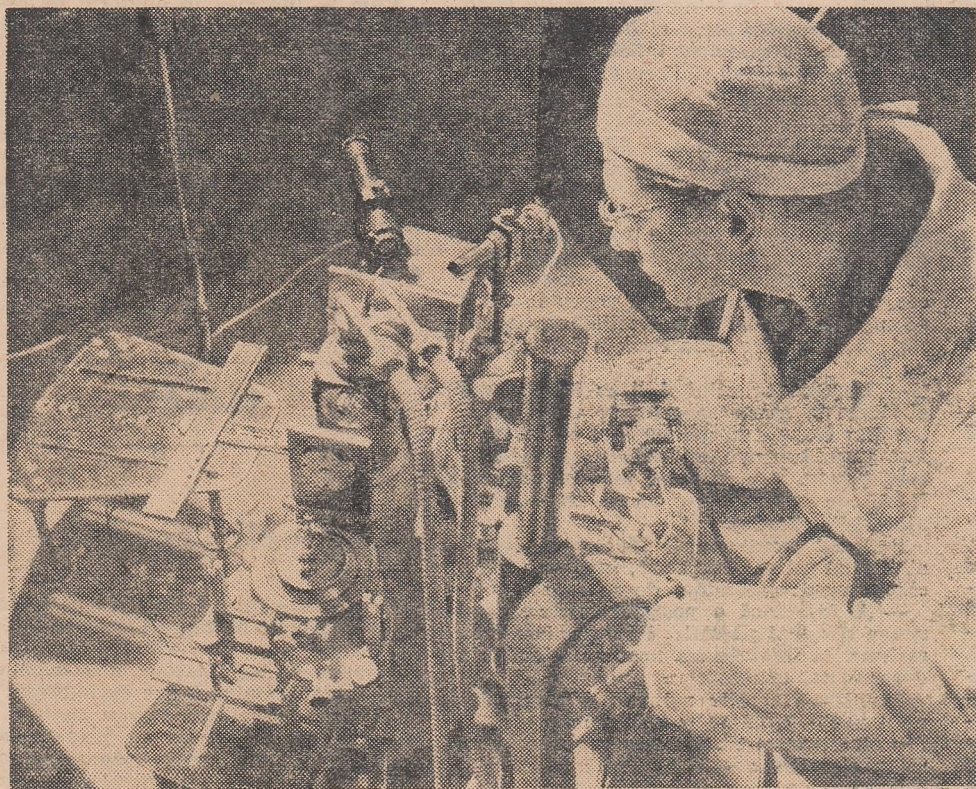
Macrocosmos — nenumăratele stele gigantice, galaxii a căror întindere nu reușim să ne-o închipuim cu adevărat și care își măresc neîncetat numărul în cataloagele astronomilor. Undeva, la mijloc, pe scara mărimilor ne aflăm noi, oamenii, cu dimensiunile vieții de toate zilele.

Această împărțire e, însă, artificială și a rezultat din necesitatea omului de a raporta totul la lucruri pe care le putea cuprinde mai ușor în minte, la distanțele de pe pământ. Metrul și submultiplii săi sunt definiți, se știe, plecând de la întinderea planetei pe care trăim, ca o fracțiune zecimală a meridianului.

Prăpastia care s-a căscat în lumea științei între cele două cosmosuri a devenit, însă, supărătoare. Fizica nucleară și astro-

o simplă ficțiune, cert este că fizica nucleară cunoaște din nou una din „crizele” obișnuite când teoria, care de obicei explică fenomene deja observate, introduce noțiuni pe care experiența nu le poate încă lămurii. Totuși, protonii și neutronii bombardați cu electroni supraaccelerați au început să dezvăluie câte ceva din tainele structurii lor. Se știe, de exemplu, că aceleași radiații de electroni supraaccelerați, observate în inelele colectoarelor din ciclotroane, sînt produse și de intensele cîmpuri magnetice ale stelelor, ale galaxiilor chiar. E unul din faptele care i-a făcut pe savanții atomiști să-și ridice ochii către cer.

În ultimii doi ani, astronomii din întreaga lume au început să cunoască noi obiecte cosmice a căror radiație de unde electromagnetice (lumină și unde radio) este de câteva miliarde de ori mai intensă

Poetii (și nu numai ei) preferă stelele... Dar oamenii de știință știu că lumea atomilor e tot atît de captivantă.

fizica simt astăzi din ce în ce mai imperios nevoia de a se apropia, de a convinge oamenii să conceapă universul ca un tot în care legile ce guvernează fenomenele din nucleul atomic sau din galaxii sînt de aceeași natură și pun numai problema scării la care sînt privite.

Să vedem câteva din faptele care cer apropierea celor două ramuri ale fizicii.

E vorba, în primul rînd, de noile descoperiri privind structura materiei. În afară de particulele elementare (de felul electronului sau al protonului) deja cunoscute și al căror număr este de aproximativ 30, s-au pus în evidență peste 50 de particule „excitate”, adică aflate într-o stare energetică anormală. Aceste particule au căpătat denumirea de rezononi. Unele, de pildă, se rotesc în jurul axei lor cu o viteză mai mare decît cea obișnuită. După cum s-au descoperit și alte particule, care au sarcină electrică dublă, fapt surprinzător pentru teoriile devenite clasice.

Rezononii au o viață foarte scurtă, de ordinul 10⁻²² secunde. Adică un interval de timp care, în comparație cu o secundă, este la fel de scurt ca aceeași secundă comparată cu de un milion de ori vîrsta pămîntului.

Marele număr de particule și de rezononi a împus o clasificare, o împărțire a lor după proprietăți, după „fișele de identitate” întocmite pentru fiecare din ele. Deocamdată, greutatea este criteriul de bază al clasificării: se vorbește de „leptoni” — particule ușoare, de „mezozi” — particule cu masă mijlocie și de „barioni” — particule grele.

Mulți savanți, între care I. A. Zeldovici, consideră că particulele elementare sînt, la rîndul lor, constituite din subparticule. Teoretic s-a arătat că trei tipuri de subparticule sînt suficiente pentru ca prin combinarea lor să se sintetizeze toată multimea de particule elementare, cu excepția electronului, a pozitronului și a mezonului miu. E drept că pînă acum toate încercările de a pune în evidență subparticulele au rămas fără rezultat. Fie că „proiectele” cu care s-a încercat „spargerea” particulelor, anume tot particule elementare, nu pot fi încă accelerate suficient, fie că noțiunea de subparticulă este

decît aceea a stelelor obișnuite. Aceste „suprastele” eliberează în Cosmos cantități uriașe de energie produsă pe seama unor fenomene complicate la care participă atât forța de atracție a unor mase uriașe, cît și reacții nucleare foarte rapide. Savantul sovietic D. Ivanenko prezice acum construirea, pe pămînt, a unor „astromașini” care să furnizeze energie prin procese similare celor ce se produc în suprastele. Evident, trebuie să așteptăm înfiți ca fizicienii, astronomii, gravitaționiștii (problema gravitației a devenit atît de... gravă, încît cere o specializare deosebită) să lămurească mecanismul fenomenelor ce se observă în galaxiile îndepărtate.

Anul trecut, una din cele mai neobișnuite descoperiri din domeniul particulelor elementare a adus din nou în atenția oamenilor de știință problemele fundamentale ale universului. Este vorba de o particulă rar întîlnită și anume mezonul greu neutru K₂ care, prin felul în care se dezintegrează, se abate de la legile bine stabilite ale desfacerii particulelor grele în mai multe particule ușoare. Una dintre ipotezele care explică dezagregarea anormală a mezonilor K₂ a fost emisă de cercetătorii sovietici și se bucură de multă atenție din partea savanților.

Ipozeza se referă la acțiunea unor forțe necunoscute pînă acum, denumite forțe cosmologice. Prin introducerea lor, numărul tipurilor de interacțiuni ale materiei în univers s-a ridicat la cinci. În ierarhia forțelor, pe primul loc sînt plasate forțele nucleare, forțele care (în împreună, în nucleul atomului, protonii și neutronii. Pe locul doi ca importanță sînt considerate forțele electromagnetice. În al treilea rînd vin forțele ce intervin la dezintegrarea neutronului sau la emisia razelor beta din nucleul atomic. Forțele gravitaționale, al căror efect este exprimat prin noțiunea de atracție universală, erau considerate pînă acum forțele cele mai slabe din univers, acțiunea lor făcîndu-se simțită numai pentru corpuri cu mase foarte mari. Forțele cosmologice, prin care s-ar explica dezintegrarea anormală a mezonului K₂, mai slabe decît forțele gravitaționale, deși acționează în tot universul, pot fi considerate și ca un vag ecou pe care mi-

crocosmosul atomului îl face să răzbată în macrocosmos.

Forțele cosmologice sînt deocamdată forțe ipotetice și anomalia mezonului K₂ s-ar putea datora și unor cauze „pămîntești”.

Dacă, totuși, în ipoteza forțelor cosmologice este un simbul de adevăr, înseamnă că primul pas pe puntea ce leagă lumea atomilor, a cuantelor, de lumea astrilor a fost făcut. Reprezentările noastre despre univers se vor schimba simțitor, iar scriitorii de romane științifico-fantastice, găsind mijlocul de a-și reduce astronavele la dimensiunile unor particule elementare, le vor trimite să exploreze Cosmosul în interiorul unui nucleu atomic.

Ing. Vlad Roșca

METALOGRAFIE

Îndărătnicul scandiu

Omenirea a avut nevoie de mii de ani ca să-l descopere. În timp ce cuprul, fierul, aurul au fost cunoscute încă în mileniile al IV-lea și al III-lea î.e.n. de către popoarele Egiptului, Arabiei, Mesopotamiei, Greciei, existența scandiului a fost bănuțită abia în a doua jumătate a secolului trecut. Mendeleev i-a rezervat un loc precis în sistemul periodic al elementelor și i-a calculat greutatea atomică înainte ca un chimist suedez să-l descopere și să-l boteze scandiu. Au trebuit să mai treacă, însă, câteva decenii pînă cînd să poată fi obținut, în 1937, scandiu metalic, dar cu multe impurități, și încă alți douăzeci de ani ca, în sfîrșit, puritatea scandiului să fie multumitoare.

Cum se explică că scandiul a reușit să se ascundă atîta vreme?

În primul rînd pentru că se află în cantități foarte mici în scoarța pămîntului. Conținutul mediu de fier e de 5 la sută iar cel de scandiu este egal cu a 60-a parte dintr-un procent. Ce-i drept, aurul, argintul, wolframul, plumbul și o sumă de alte metale se întîlnesc și ele în cantități mici dar se găsesc în natură în stare concentrată, fie sub formă nativă, fie în combinație chimică cu alte elemente. Scandiu nativ, însă, nu există. Mai mult, aproape că nici nu formează minerale proprii, ci e dispersat în alte minerale.

De aceea, poate că descoperirea tîrzie, poate că obținerea lui dificilă au făcut ca în lexicoane editate relativ recent în dreptul scandiului să figureze mențiunea: „N-are întrebunări tehnice”. Dar nu cumva scandiul și-a tănuțit calitățile cu îndărătnicia cu care s-a tănuțit pe el însuși? Să vedem care sînt rezultatele studiilor asupra mineralelor conținînd scandiu întreprinse în ultimii ani în mai multe țări. În Uniunea Sovietică ele au fost inițiate de savantul S. A. Borovik.

Un prim rezultat a fost descoperirea, în cele din urmă, a rarelui minerale de scandiu. Atît de rare încît unul din ele, stericitul, a fost găsit pînă acum numai în S.U.A., un altul, — numit bazzit, numai în Italia și Elveția și doar thorveitul s-a dovedit mai generos, semnalandu-și prezența în cinci țări, printre care U.R.S.S. În aceste împrejurări, se impune de la sine întrebarea: mai poate fi vorba de obținerea unor cantități de scandiu cît de cît importante? Situația nu e totuși disperată și soluții există: scandiul poate fi „captat” în timpul prelucrării mineralului-gazdă (aluminii, fier ș. a.). A și fost elaborat procedeele de obținere a scandiului în procesul de producție al plumbului și wolframului și se studiază posibilitatea de a-l extrage din uraniu, zirconiu, beriliu, aluminii, fier. Ultimele două metale sînt produse pe glob în cantități atît de mari, încît ar permite și realizarea unor rezerve de scandiu îndestulătoare pentru nevoile practicii. Care sînt, însă, aceste nevoi și cum justifică ele eforturile depuse pentru obținerea scandiului?

Metalul acesta rar și dificil are un viitor cert în radioelectronică, radiotehnică, construcția de avioane și rachete. Greutatea specifică a scandiului se apropie de a aluminului, dar temperatura lui de topire (1400 de grade) e de aproape două ori mai ridicată decît a acestuia, ceea ce îi deschide largi perspective. Izotopul radioactiv scandiu-46, cu o perioadă de înjumătățire de 85 de zile, a găsit întrebunări în cercetările oceanografice și în industria petroliferă (pentru marea catalizatorilor în procesul de cracare).

Tehnica calculului rămîne, însă, domeniul în care scandiul își manifestă talentele fără rezervă. Adăugînd în compoziția feritelor pînă la 15 la sută oxid de scandiu, cercetătorii D. Bondarev și I. Basihin au demonstrat că viteza dispozitivelor de memorare crește de câteva ori: „memoria” mașinilor cu ferite conținînd scandiu are o perioadă de circulație egală cu o microsecundă, adică e de 5—10 ori mai rapidă decît a mașinilor obișnuite!

Știința

GENETICĂ

Gemenii și ereditatea

Profesorul leningrădean Ivan Kanaev a publicat o interesantă monografie despre gemeni.

Gemenii — arată Ivan Kanaev — se împart în două categorii: proveniți dintr-un singur ovul sau din mai multe ovule fecundate în același timp. Cei din prima categorie sînt cazuri mai rare și, de cele mai multe ori, sînt numai doi. Foarte rare sînt cazurile cînd se nasc și trăiesc cinci gemeni din același ovul. Statisticile cunosc un singur caz de cinci gemeni ajunși la maturitate. Ei seamănă în toate privințele. Explicația asemănării lor uimitoare este că provin din aceeași celulă divizată în părți egale. Nucleul celulei, în care este concentrată întreaga informație ereditară, toate genele, este și el împărțit în două. Cu alte cuvinte, gemenii din această categorie sînt indivizi cu aceeași ereditate. Ei seamănă nu numai la înfățișare — la frunte, nas, gură, dinți, bărbie, ochi — ci și ca biochimie a sîngelui: au întotdeauna același grup sanguin și același factor Rhesus. Pînă și amprentele digitale li se deosebesc foarte puțin, deși nu sînt absolut identice.

Foarte curioasă este asemănarea gemenilor în privința talentelor cu care sînt înzestrați. Este cunoscut cazul a doi frați dirijori pe care orchestrații nu-i puteau deosebi. Se întîmplă uneori ca unul să dirijeze prima parte a concertului, iar în partea a doua să-i ia locul celălalt fără ca membrii orchestrei să observe. Un alt exemplu sînt frații gemeni Picard. Unul, popoularul explorator al adîncurilor oceanice este fizician, celălalt este chimist.

Prof. Kanaev este de părere că gemenii trebuie să constituie un minunat obiect de studiu pentru știință. El își sprijină opinia cu mai multe exemple. Iată unul. Doi băieți gemeni se dezvoltă fizicește mai încet decît ar fi fost normal din cauza unei insuficiențe a glandelor cu secreție internă. Medicii au prescris unuia din ei preparate endocrine și băiatul a început să-și întreaacă fratele. Acesta din urmă servea ca termen de control. În felul acesta s-a putut verifica efectul preparatului respectiv.

Dar sînt cazuri cînd se fac experiențe și cu grupuri mari de gemeni. Iată, de pildă, cum a fost studiat rolul eredității în tuberculoză. Au fost supuse examenului un număr de 308 familii în care existau copii gemeni, precum și rudele lor, în total 2534 de oameni. S-a observat că la gemenii proveniți din același ovul, cazurile de tuberculoză sînt de trei ori mai dese decît la gemenii „obișnuiți”. Concluzia care s-a desprins a fost că în tuberculoză factorul eredității joacă un rol hotărîtor.

Sau dimpotrivă. În Elveția, unde gușa este foarte răspîndită, s-a observat că ereditatea nu joacă nici un rol în această boală. Boala trebuie pusă în legătură numai cu alimentația, cu metabolismul omului.

a fi aplicat în 1961 prin forări, cu ajutorul platformei „Cuss-I”, mai întâi în Pacific, lângă San Diego (unde sapa de foraj, după 900 m de apă a sfredelit pământul la o adâncime de 300 m) și apoi în fața insulei Guadelupa (unde au fost scoase la supra-

Un exemplu la îndemână oricui ne poate lămuri misterioasa problemă a împărțirii adâncurilor. Să presupunem că oul răscopt pe care-l savurăm la micul dejun ar fi Pământul, cu un diametru de circa 13 000 kilometri, și să facem un gest pentru care ne-ar învidia toți geologii din lume dacă l-ar putea imita, la scara Pământului însă. Cu o lovitură îndrăznească de cuțit să tăiem oul în două. Pe fărâșura din fața noastră ni s-ar înfățișa lumea subterană. Scoarța subțire a Pământului ar corespunde cu coaja oului iar pielea acestuia cu un strat care se află între scoarță și mantaua Pământului. Specialiștii îi spun stratul „Moho”, după descoperitorul lui, savantul iugoslav Mohorovicic. Mantaua — împărțită în superioară și inferioară — ar corespunde cu albușul din ouarul nostru. În fine, gălbenușul ar fi nucleul Pământului.

față probe de bazalt, după ce sapa a forat la o adâncime de 168 m, străbătând în prealabil 3.510 m apă). În momentul de față este pregătită o nouă platformă-gigant care urmează să fie gata în 1966 și, după încercările la care va fi supusă, va începe forarea în iarna 1967-1968 nu departe de insulele Hawai, preconizându-se ca primele eșantioane din zona moho și poate chiar din mantie să fie aduse la suprafață în 1970 sau 1971.

...Așadar, se anunță experiențe pasionante și în adâncuri...

ELECTRONICĂ

Unde ne afirmăm televizorul ?

După cum se știe, tuburile electronice de felul celor folosite pentru amplificarea în aparatele de radio și televiziune trebuie să conțină un catod incandescent. Când este încălzit electric, acesta emite electronii necesari pentru funcționarea tubului. Catozii incandescenti prezintă, însă, unele dezavantaje: necesită un circuit electric special pentru încălzire; durata lor de viață este limitată la circa 1000 de ore iar construcția lor nu permite miniaturizarea tuburilor în vederea obținerii unor instalații cu mii de elemente amplificatoare într-un spațiu restrâns. Cel mai mare neajuns al catozilor calzi este totuși zgomotul de fond al curenților electronici emiși, care ia naștere din cauza temperaturilor înalte atinse de catodul incandescent. Zgomotul împiedică amplificarea tensiunilor foarte mici, căci se intensifică și el, acoperind sunetele. Acest efect este cunoscut de toți ascultătorii care vor să recepționeze un post situat la distanță și foarte slab.

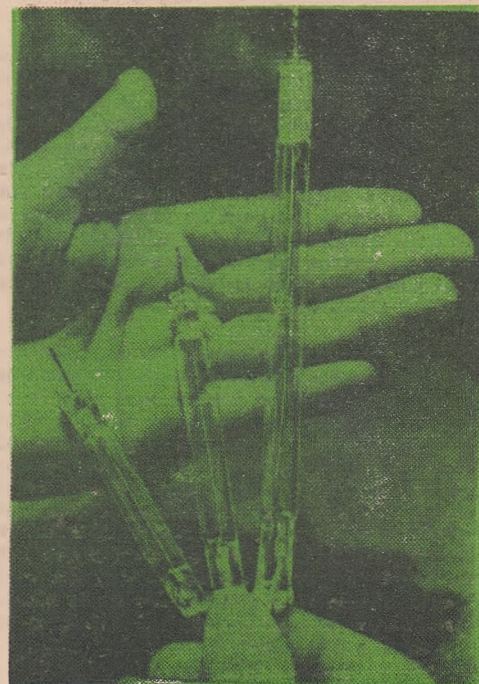
Apare deci pe deplin îndreptățită dorința electroniștilor de a realiza un catod „rece”, care să nu aibă nevoie de încălzire, să reziste la infinit și să fie de dimensiuni reduse. Aspirările lor se îndreaptă spre un catod care, la temperatura camerei, să nu mai producă decât 1/200 din zgomotul catodului incandescent sau abia 1/3000 în caz că este răcit cu aer lichid, pentru a reuși să amplifice și tensiunile foarte mici.

Se pare că aceste dorințe sînt pe cale de a fi îndeplinite, datorită descoperirii făcute de trei oameni de știință ucrainieni: P. Borjik, R. Fedorovici și O. Sarbei. Studiind un strat subțire de aur așezat pe un alt strat izolator, ei au observat că cel dintîi emite electroni în momentul cînd era străbătut de un curent electric. Stratul de aur prezenta o particularitate: consta din particule separate cu dimensiuni mai mici decît parcursul liber al electronilor în metalul solid. Parcursul liber este distanța medie străbătută de un electron în rețeaua atomică a unui metal între ciocnirea cu un atom și ciocnirea următoare. Mișcarea electronilor în metal dă naștere la conducția electrică. În cazul stratului de aur compus din particule separate, legile conductibilității electrice au fost deosebite de cele întîlnite în metalul obișnuit, lucru care se explică numai pe baza mecanicii cuantice.

Esențialul acestui efect nou rezidă în faptul că structura stratului de aur permite să se încălzească doar electronii, a căror emisie are loc fără să se mai încălzească și metalul.

Pe lângă emisiunea „rece” de electroni, oamenii de știință sovietici au observat și o emisie de lumină „rece” cît timp curentul străbatea stratul de aur. Spre deosebire de lumina flăcării sau a filamentelor incandescente, lumina „rece” emite atomi prin intermediul altor forme de energie decît căldura, fenomen denumit luminescență.

Este foarte posibil ca efectul de luminescență al plăcii de aur să ducă la transformarea televizoarelor noastre, ale căror ecrane nu pot fi mărite prea mult deoarece, la un moment dat, cilindrii de sticlă care conțin catozii calzi și în care domnește vidul nu ar mai rezista la presiunea atmosferică exterioară. În afară de aceasta, pe măsură ce ecranul devine mai mare, crește și lungimea tuburilor și, deci, adîncimea televizorului. Luminescența straturilor subțiri de metal ar permite,

Tuburi electronice miniaturale

însă, construirea unui ecran de format mare, asemenea ecranului de cinema, dar cu o grosime de numai cîțiva milimetri. Dacă partea electronică a televizorului s-ar compune din elemente miniaturale și ar fi montată în spatele ecranului, televizorul viitorului ar arăta ca o placă atîrnată în perete sau ca un tablou.

CHIMIE

Graba... nu strică treaba

Orice reacție chimică se petrece într-un ritm oarecare. În consecință, fracțiunea de materiale transformată în unitatea de timp poate fi mai mare sau mai mică. Dat fiind că eforturile tind spre prelucrarea unei cantități cît mai mari cu o cheltuială mică de timp, din punct de vedere economic este important să se accelereze reacția. Există trei modalități de intervenție în acest scop: creșterea temperaturii, creșterea presiunii sau a concentrației substanțelor inițiale și adăugarea unor catalizatori.

Să le analizăm pe rînd. Temperatura unei substanțe este expresia vitezei cu care se mișcă atomii și moleculele din interiorul ei. Într-un gaz ca hidrogenul, de pildă, moleculele se mișcă neconținut cu viteze diferite, ca un roi de muște închis într-un vas de sticlă. Termometrul ne va indica temperatura medie a gazului, deci viteza medie a mișcării moleculare. Astfel, la 20°C viteza medie a moleculelor de hidrogen atinge

1 808 m/sec. Viteza exactă a fiecărei molecule în parte nu poate fi determinată, fiind vorba de un proces întîmplător. Aceasta nu înseamnă, desigur, că la baza lui nu s-ar afla o cauză, ci doar că numărul condițiilor inițiale este atît de mare încît ele nu pot fi cercetate și interpretate în totalitatea lor.

Mișcîndu-se neconținut, particulele se ciocnesc frecvent între ele. Într-un cm³ de amestec gazos numărul ciocnirilor pe secundă este de ordinul 10²⁹ (un 1 plus 29 de zerouri!). Multe din aceste ciocniri sînt atît de puternice încît dau naștere unei reacții. Dacă se ridică temperatura amestecului, crește viteza medie a particulelor, sporește și energia de ciocnire, deci și numărul reacțiilor. Crește prin urmare ritmul întregii reacții și într-o unitate de timp se obține mai mult din produsul dorit, ceea ce explică folosirea temperaturilor înalte în majoritatea procedurilor din industria chimică.

Ridicarea temperaturii are însă, anumite limite, deoarece efectul de ciocnire duce la descompunerea unui număr din ce în ce mai mare din moleculele produsului final. Aceste limite impuse de natură pot fi depășite dacă se recurge la un alt factor care influențează viteza reacțiilor chimice: sporirea numărului particulelor capabile să reacționeze, reducînd în felul acesta drumul pe care-l au de parcurs pînă să se întîlnească cu alte particule; se cheamă că s-a mărit indicele de ciocnire. În cazul gazelor, această concentrare se obține prin comprimare. Viteza reacției crește deci o dată cu concentrarea „participanților”.

O altă oportunitate au venit să ofere catalizatorii. Fizicianul și chimistul Wilhelm Ostwald a comparat funcția catalizatorului cu cea înepînă de lubrifiant într-un angrenaj. Lubrifiantul nu pune angrenajul în mișcare dar face ca el să funcționeze fără frecare, deci mai repede. La fel, catalizatorul nu are nici un efect în lipsa unei „forțe motoare” chimice. O dată reacția pornită, el o accelerează însă.

Esența catalizei nu este pe deplin lămurită, ceea ce face ca să se procedeze încă destul de empiric. În schimb, importanța catalizatorilor nu mai este pusă la îndoială. Ea rezultă limpede din faptul că produse esențiale, ca: amoniacul, acidul azotic, acidul sulfuric, uleiurile minerale, combustibilii, materialele plastice, elastomerii, fibrele sintetice și mai toate produsele petrochimice se obțin cu ajutorul catalizatorilor.

O mare senzație a produs în cîmpul chimiei găsirea unui catalizator care a permis fabricarea polietilenei într-o aparatură simplă de sticlă, de presiune obișnuită, la o temperatură de numai 70°C și, pe deasupra, cu un randament mai mare decît prin procedeul anterior care lucra la 2 000 atmosfere și 200°C. În felul acesta s-a ajuns și la descoperirea unor tipuri noi de materiale plastice, după ce s-a observat că acest gen de catalizatori favorizează formarea anumitor structuri stereoespecifice ale macromoleculelor.

Pînă acum am admis în mod tacit că toate procesele se produc în sisteme omogene, adică amestecuri de gaze sau soluții. În tehnică, însă, joacă un rol important și reacțiile din sistemele eterogene. Deoarece în acestea apar alături diverse stări de agregare, reacția are loc la suprafața de contact dintre cele două faze. Arderea brichetelor este, de pildă, o reacție eterogenă prin existența a două faze: carbonul brichetei ca fază solidă și oxigenul din aer ca fază gazoasă. O brichetă compactă arde relativ încet, viteza reacției este redusă. Ea poate fi, însă, accelerată prin măcinarea cărbunelui, ceea ce face ca granulele să fie înconjurate de aer, cu alte cuvinte prin mărirea suprafeței de contact. În cazul reacțiilor eterogene această metodă se adaugă la creșterea temperaturii și intervenția catalizatorilor.

Această scurtă prezentare nu trebuie să lase impresia că am epuizat factorii de influențare a reacțiilor chimice. Acestea sînt atît de complicate, încît nu se pot formula toate legile după care se efectuează. Astfel, în timpul reacției temperatura se modifică continuu, concentrația substanțelor inițiale scade, se formează substanțe noi care se descompun o dată cu creșterea temperaturii. Intervin adesea trepte intermediare cu totul necunoscute și se formează produse secundare care influențează, la rîndul lor, desfășurarea reacției. Lămurirea acestor procese complicate reclamă o cercetare științifică temeinică, pentru ca ele să ajungă a fi dirijate și folosite economic.

Iuri Levandowski

GEOFIZICĂ

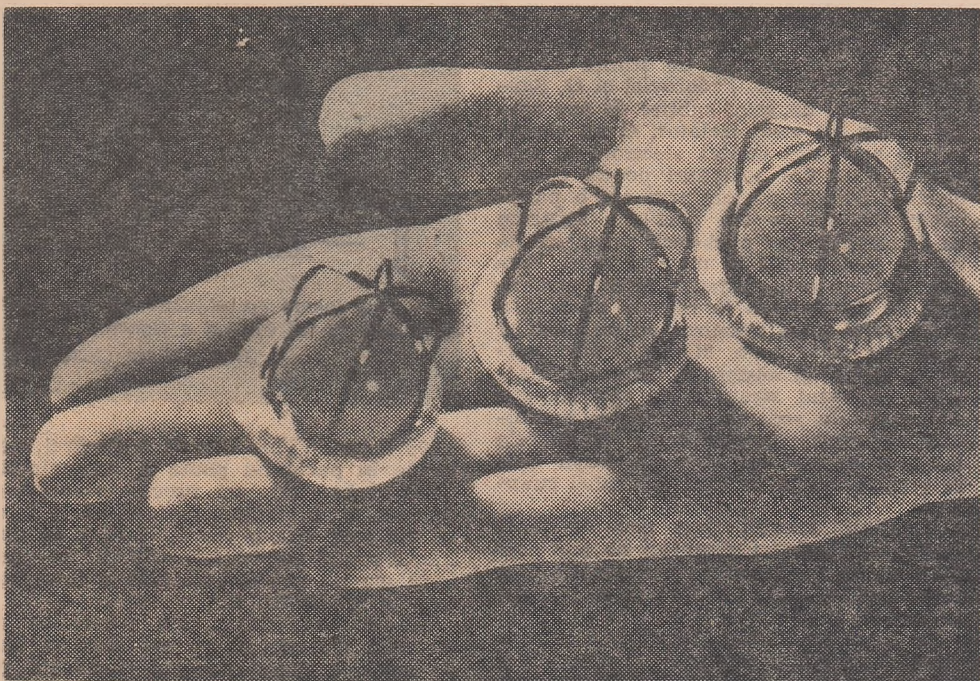
Spre centrul Pământului

O verticală magică, pornind de la suprafața Pământului, pare să-i atragă pe savanți spre înălțimi, pentru a dezlega tainele Cosmosului. Dar, oare, celălalt sens al acestei verticale, cel îndreptat spre adîncurile bătrînei planete Terra, a rămas în afara preocupărilor oamenilor de știință? Un mare număr de relatări apărute în ultima vreme în presa internațională aduc interesante informații despre pregătirile făcute în diferite țări pentru a transforma în fapt „Călătoria spre centrul Pământului”, imaginată de scriitorul-vizionar Jules Verne și care a infierbîntat imaginația a-tîtor generații.

Firește, pentru moment este vorba doar de „călătoria” unor instrumente care să poată smulge din adîncuri eșantioane edificatoare asupra compoziției materiei care alcătuiește planeta noastră. Căci, dacă în laboratoare s-au făcut o seamă de experiențe care reproduc diferitele modalități de formare a Pământului și deci tind să ofere explicații asupra compoziției acestuia, în fapt nu s-a putut verifica nimic „pe viu”.

Se știe că globul pămîntesc este format din mai multe straturi. Nucleul pămîntului este constituit dintr-o masă dură ce se scaldă într-un soi de mare interioară — după afirmațiile unor astronomi sovietici de la Observatorul din Poltava, care se bazează în ipotezele lor pe cercetarea stelelor. Deasupra nucleului se află „mantaua” — un adevărat „continent secret” conținînd în fapt materia primă a globului pămîntesc, iar la suprafața planetei se găsește scoarța, după unii avînd 30 km adîncime, după alții 50 km. Intre fiecare din aceste straturi se află o așa-numită zonă de discontinuitate — cea mai apropiată de suprafață fiind relevată în 1909, cu prilejul unui cutremur, de savantul iugoslav Mohorovicic, de la care i se trage de altfel și numele (pe scurt: moho).

Către această zonă se îndreaptă acum atenția oamenilor de știință — ea putînd deschide calea cercetării „mantalei”. După cum a menționat savantul siberian Trofimuk, Uniunea Sovietică a proiectat un mare program de foraj terestru, pentru a ajunge la zona moho. Într-o depresiune de lângă lacul Aral-Sor, nu departe de Marea Caspică, se sapă o sondă care în momentul de față este cea mai adîncă din Europa și Asia. Geologii sovietici intenționează să atingă aici adîncimea de 12—15 kilometri, croindu-și astfel drum spre mantaua superioară. Specialiștii de înaltă calificare elaborează instalații de forță, utilaje și țevi speciale de foraj care vor străpunge Pământul la această adîncime. Aceeasi cale se pare că o urmează și savanții canadieni, care intenționează să străpungă muntele de bazalt Albert. Oamenii de știință din Franța, considerînd că forarea printr-un planșeu marin este mult mai accesibilă decît prin scoarța foarte dură, se află în stadiul întocmirii unor hărți submarine; presa de specialitate anunța astfel recent că o flotilă franceză se află în Mediterana în fața localității Villefranche-sur-Mer unde studiază o figură profundă a planșului mediteranean. În ce-i privește pe specialiștii americani care se ocupă de acest domeniu — și ei pornesc de la considerentul mai marii facilități pe care o oferă forarea submarină. Proiectul Mohole”, — primit, în treacăt se spus, cu destul scepticism — a început

Insuficiența mitrală, boală în care inima funcționează ca o pompă defectă din cauză că orificiile dintre auricule și ventricule nu se mai închid etanș, este astăzi vindecabilă pe cale chirurgicală. Profesorul Boris Petrovski, din Moscova, efectuează cu succes asemenea operații, înlocuind valvulele bolnave prin mici bile de cauciuc închise într-o „colivie” de tantal.

SFATURI PRACTICE

Pentru bolnavii de diabet

Dr. R. Moiseev

Dacă metodele actuale de tratament n-au putut asigura încă totala vindecare a diabetului, medicamentele descoperite până acum — în primul rând insulina și produsele din grupul sulfamidelor (cicloralul și diabetamidul — la care se adaugă regimul dietetic și de viață corespunzător, îngăduie diabeticului să muncească și să trăiască la fel ca un om sănătos. Totul depinde deci numai și numai de modul în care bolnavul înțelege să urmeze conduita de tratament recomandată de medicul său.

Reamintim aici câteva sfaturile în legătură cu modul de viață al diabeticilor.

1 Cântăriți-vă periodic: adeseori, scăderea în greutate, singură sau însoțită de o stare de oboseală și epuizare fizică, reprezintă un indiciu al creșterii cantității de zahăr în sînge și în urină.

2 Cum tratamentul diabetului zaharat înseamnă înainte de toate respectarea cu strictețe a regimului alimentar stabilit de către medicul dv., este bine să consultați din cînd în cînd tabelele cu conținutul alimentelor în principii nutritive, pentru a vă putea asigura necesarul de calorii al organismului, fără a depăși însă proporția de glucide, lipide și proteine admisă.

3 Din cantitatea de substanțe nutritive necesare organismului pentru 24 de ore, proteinele consumate trebuie să fie îndeosebi de origine animală (adică provenite din carne, lapte, brînză, ouă), iar grăsimile trebuie să fie de proveniență vegetală (ulei de germe de porumb, floarea-soarelui, dovleac). Sărurile minerale și vitaminele trebuie procurate mai ales prin consumul zilnic de legume și fructe (cu excepția strugurilor care conțin o mare proporție de glucide).

4 O viață igienică, rațională reprezintă alături de regimul alimentar și de tratamentul cu insulină al treilea element de bază al tratamentului antidiabetic. Organizați-vă, așadar, un program zilnic de viață care să asigure menținerea forțelor dv. fizice. În acest scop, ziua de muncă nu trebuie să depășească 8 ore. Respectați cu strictețe repausul de cel puțin o oră în cursul după-amiezii și de 7 ore în cursul nopții.

5 Contrar prejudecăților de odinioară care-l considerau pe diabetic un infirm social, înapt oricărei activități fizice, concepția modernă de tratament a demonstrat că, dimpotrivă, sportul și exercițiile fizice, practicate cu moderație, sînt recomandabile bolnavului de zahăr, căci contribuie la menținerea unei greutate corespunzătoare. Dintre sporturi sînt permise: înotul, ciclismul, voleiul, atletismul, călăria.

6 Respectați cu strictețe igiena corporală generală, bolile de piele fiind complicații frecvente ale diabetului. Spălați-vă zilnic cu apă și săpun pînă la briu și faceți o baie generală cel puțin o dată pe săptămînă.

7 Îngrijiți-vă dinții. Piorele alveolare și gingivitele urmate de căderea dinților constituie alte complicații serioase ale diabetului. Îndepărtați resturile alimentare care atacă dinții prin curățarea dinților cu perișta după fiecare masă. Perișta de dinți trebuie să aibă două rînduri de peri și să nu fie prea mare, ca să poată ajunge pînă la ultimele măsele. Prin frecarea dinților cu perișta și pastă de dinți veți face totodată și masajul gingiilor slăbite.

8 Respectați riguros igiena picioarelor pentru a preîntîmpina complicațiile vasculare, care se produc mai ales la nivelul membrilor inferioare. Spălați zilnic picioarele cu săpun și apă caldă și uscați-le prin tamponare cu un prosop moale. Purtați o încălțăminte mai largă, evitați ciorapii prea strînși și jartierele care jenează circulația sîngelui. Tăiați-vă unghiile și bășeturile cu atenție (de preferință la pedichiurist) pentru a evita orice fel de rană a degetelor de la picioare. Iarna purtați ciorapi de lînă moale pentru a feri picioarele de frig.

9 Renunțați la fumat. După cum se știe, nicotina are un efect nefavorabil asupra vaselor de sînge, la fel cum și diabetul predispune la ateroscleroză. Pentru diabetic, fumatul reprezintă deci o otrăvă care-i pune în primejdie viața.

Medicus

URGENTE MEDICALE

Corpi străini

în ochi

și urechi

Deseori se întîmplă ca în ochi să intre diferiți corpi străini ca, de pildă, bucățele mici de cărbune de la locomotive, praf, șpanuri (la cei care lucrează la strung), musculițe etc.

Cînd sînt vizibili și superficiali, în lipsa unui specialist în apropiere, corpii străini pot fi extrași de o persoană îndemînată. În cazul cînd operația nu reușește ușor, este bine să nu se insiste, apelîndu-se la ajutorul medicului.

Corpii străini profunzi, înfipti în corneea (așchii de metal, cioburi de sticlă) necesită intervenția unui specialist și bolnavul va fi îndrumat către un serviciu de specialitate. Se va aplica în acest caz pe ochi un pansament steril și, dacă avem la îndemîna, vom instila în ochi cîteva picături dintr-o fiolă de novocaină 4 la sută. În plăgile penetrante cu corpi străini în globul

ocular se va instila bolnavului în ochi girocol 1 la sută sau protargol 5 la sută și, aplicîndu-i un pansament steril, bolnavul va fi îndreptat urgent la spital.

În caz de dureri mari se va administra un antinevralgic puternic (tip fenacod, algocalmin N.R.) și un calmant (tip bromoval, bromosedin, extraveral N.R.).

Care sînt simptomele unui bolnav cu un corp străin intraocular? Ochiul prezintă roșeață, lăcrămare abundentă și fotofobie („fobie” față de lumină). De cele mai multe ori, dacă depărtăm pleoapele, corpul străin devine vizibil.

Și în ureche pot intra diverși corpi străini sau insecte. Ei pot fi introduși în mod voluntar (mai ales de către copii) sau pătîrînd accidental în conductul auditiv extern. Printre cei mai obișnuiți sînt: boabe de fasole, mazăre, porumb, sîmburi de fructe, mărgelile, pietricele, insecte, diverse substanțe acumulate la muncitorii care lucrează cu pulberi etc.

Simptomele prezenței unui corp străin auricular se traduce prin: senzația de ureche infundată, amețală, pierderea auzului la urechea respectivă. Mișcările pe care le face o insectă pătrunsă în ureche produc o senzație supărătoare, greu de suportat.

Nu este bine să se insiste la scoaterea unui corp străin din ureche, pentru că prin manevre neadecuate riscăm să-l infundăm și mai mult și să rînim timpanul. Se va apela de urgență la ajutorul unui medic. Un bob de fasole, de pildă, se poate umfla din cauza umezelii dacă rămîne mai mult timp în ureche, în care caz apar dureri violente și se îngreunează extragerea. Dacă e vorba de o insectă vie se va încerca omorîrea ei prin introducerea unei substanțe grase (untdelemn fierț și răcit, vaselină sterilă, glicerină boraxată) în ureche.

Tratamentul corpurilor străini auriculare este cu atît mai simplu pentru medicul specialist, cu cît prezentarea după accident este mai rapidă.

NAS, GÎT, URECHI

Inflamațiile laringelui

Bolile inflamatoare ale laringelui, acute sau cronice, pot fi cauzate de germeni banali (laringita catarală) sau specifici, cum sînt laringitele întîlnite în cursul gripei, difteriei, febrei tifoide, scarlatinei etc. Frecvente sînt, de asemenea, anginele laringiene provocate de o specie de microbi așa-numiți fusospirili. Iritațiile cu praf și unele substanțe chimice, fumatul, alcoolul sau băuturile excesiv de reci pot provoca și ele laringite acute.

Sub acțiunea microbilor și a unor factori fizici sau chimici, mucoasa laringiană se înroșește, cordelele vocale se inflamează iar vocea devine răgușită (disfonie). Altfel, simptomul este și mai accentuat, vocea aproape dispăre (afonie). În același timp cu alterarea vocii, bolnavul simte zgîrieturi și uscăciune în gît, ceea ce îl excită tusea. Ea apare în accese și poate fi uscată sau cu expectorație. Uneori, sputa expectorată conține firișoare de sînge. La copii, mai ales, inflamația puternică a laringelui se însoțește de respirație grea, dispneică, puțin mîrge pînă la sufocare. În asemenea cazuri trebuie recurs de urgență la ajutorul medical.

Pentru a preveni laringitele, organismul trebuie apărat împotriva infecțiilor sezoniere. Cei ce locuiesc în apartamente încălzite cu aburi, trebuie să aerisească des locuința iar atunci cînd aerul este prea uscat să pulverizeze apă sau să pună pe calorifer un vas cu apă sau o cîrpă udă. Cum îmbolnăvirea laringelui poate fi favorizată și de mîncăruri prea iuți sau sărate (muștar, hrean, murături), precum și de vorbitul cu glas tare sau cîntatul în aer liber pe timp rece și umed, trebuie apărută sănătatea căilor respiratorii superioare.

În cazul cînd s-a produs inflamația laringelui, bolnavul va vorbi cît mai puțin posibil, va suprima fumatul și alcoolul. La gît se vor pune prîșnițe alcoolizate. Dacă tusea este prea supărătoare se recomandă calmante ale tusei (de exemplu produsele românești Calmotusin, Codenal, Tusomag, Sirogal etc. — N. R.), se vor face inhalatii cu eucalipt iar în formele severe se vor face aerosoli de streptomycină și se vor administra antibiotice pe gură.

În caz de laringită complicată cu dispnee, datorită îndeosebi vegetațiilor adenoidice — așa-zisa laringită striduloasă — cînd viața copilului poate fi amenințată de posibilitatea unui spasm laringian, se vor instila în fiecare nară cîteva picături de adrenalină soluție 1/3000—1/5000 și se vor face băi calde de picioare. Calciul și vitaminele sînt medicamente ajutătoare de mare valoare în tratamentul laringitei.

Dr. Semion Bolșakov

Poșta medicului

LUCIA BUCUR — București: 1. O căsătorie adecuată va înlătura toate neplăcerile. 2. Recomandăm hidroterapia sub formă de băi 33° timp de 10—30 de minute, urmate de saje ușoare, fricțiuni cu perla udă sau împachetări reci. 3. În privința vitaminoterapiei nevroze părțile sînt împărțite; unii o aplică sistematic în doze mari, mai ales vitamina alții o consideră inutilă și nu-i atribuie nici efect.

POPESCU P. — București: Nu este nevoie nici un medicament, nefiind vorba de o boală ci de un obicei. Pentru dezobșnuință vă recomandăm hidroterapie (vedeți răspunsul de mai sus), gimnastică, sport, și mai ales începerii unei vieți sexuale normale, chiar dacă acest lucru va fi la început mai rău. La nevoie utilizați sedative ușoare de tip bromoval, 1—2 1—2 ore înainte de culcare.

DELIA C. — Șimleu: 1. Trebuie să faceți control la oculist, pentru că ochelarii care purtați s-ar putea întîmpla că nu se mai pot vească. 2. Vă recomandăm un examen ginecologic, puțin și vorba de o afecțiune care necesită un tratament hormonal.

M. M. — Sibiu: Pentru a determina gradul de slăbire se întrebuițează formula conform căreia individul trebuie să aibă atîtea kilograme cîți centimetri are peste un metru. Abateri moderate sub această cifră nu necesită nici un tratament. Statisticile arată că șansele de viață sînt mai mari la cei cu o insuficiență ponderală de 10—12 la sută. Deci: La mulți ani!

VOINEA VIORICA și DUMITRU ILEANA — comuna Obilești: V-am răspuns prin poșta.

MIHU ION — comuna Cudalbi: În principiu o „cantitate” mai mare de vin nu este dăunătoare dacă vă scuțați odihnă. În caz că vise contribuie la starea de oboseală după somn, vă recomandăm o cură de meprobamat — 1 tablete seara la culcare, iar în caz de eșec un examen la un specialist neuro-psihiatru.

OPRESCU N. OPREA — Medias: Boala de care o evoluție cronică, dar cu tratamente rigide no-dietetice și medicamentose care vi s-a prescris accidentele de felul celui descris de dv. pot, în general, prevenite. Concomitent cu tratamentul pe care îl urmați, vă recomandăm (cu aviz medicului curant) unul sau mai multe din preparatele: papaverină, fosfobion, hidergin. Considerăm că în cazul dv. o internare periodică în spital este imperios necesară.

MARIA VASILESCU — București: Nu putem spune părerea asupra oportunității unei intervenții chirurgicale în cazul dv. numai din cele relatate. Vă recomandăm să vă adresați în acest scop Spitalului de chirurgie plastică și reparatorie din Capitală, str. Arh. Mincu 7.

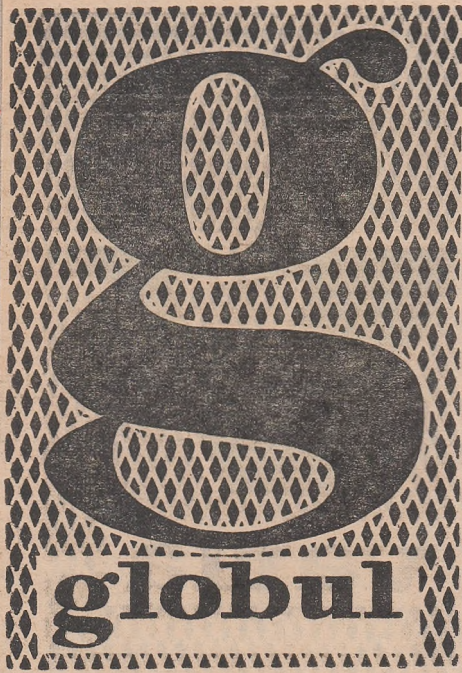
I. M. — Sinaia: 1. Preparatele de fier sînt bine tolerate dacă sînt administrate în doze fracționate și, de preferință, o dată cu mesele. Supradozarea lor — peste 2,5 g pe zi — nu însoțește, în schimb irită stomacul și intestinelor provocînd diverse tulburări. 2. Oricare ar fi schema de tratament, corticoterapia trebuie însoțită de administrarea de sare de potasiu (clorură sau citrat de potasiu 2—4 g în 24 de ore și de un tratament antiinfecțios cu antibiotic (penicilină sau cicine).

IGNAT GEORGETA — Galați: Vă mulțumim pentru aprecieri. Nu ne-ați comunicat vîrstă, ceea ce în cazul dv. ar fi fost foarte important. Vă rugăm să cercetați colecția revistei noastre deoarece am publicat într-un număr recent un articol despre acnee. Dacă nu sînteți satisfăcut cu sfaturile pe care le găsiți acolo, mai reveniți.

CATTY — București: 1. Cei mai mulți copii se nasc cu irisul foarte puțin pigmentat, aproape albastru. Poporul îi numește chiar „ochi de lapte”. Cu timpul, irisul se pigmentează și ochii devin căprui sau negri. Cînd pigmentarea nu se face, ochii albaștri ai copilului se deschid și mai mult spre a deveni cenușii. 2. Copilul dv. are greutatea și înălțimea corespunzătoare vîrstei.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au însă prioritate asupra celor prin poștă.

URUGUAY

Pliante și realități

Dacă la începutul secolului nostru, adică după o perioadă de înflorire economică și socială, epitetele trandafirului de care sînt pline pliantele turistice despre Uruguay cum ar fi, bunăoară, „O insulă de fericire”, „Raiul pe pămînt”, „Arcadia cea caldă” sau „Elveția Americii Latine”, erau oarecum îndreptățite, astăzi situația e alta. Pliantele turistice s-au perimat, ele ar trebui reinnoite.

Locuitorii acestei țări, aflați între cei doi giganti ai Americii de Sud: Brazilia și Argentina, sînt convinși că patria lor are cele mai vechi tradiții democratice de pe continent. E adevărat că loviturile de stat au fost rare în această țară și că uruguayenii n-au cunoscut tirania dictaturilor militare. Cu toate acestea, nici micul stat de pe coasta Atlanticului — 186 926 kilometri pătrați — n-a fost scutit de problemele acute care frământă întregul continent latino-american: o economie unilateral dezvoltată, șomaj, mizeria maselor.

Uruguayul e o țară foarte frumoasă, cu o climă subtropicală, caldă și umedă, fără diferențe mari și brusce de temperatură între anotimpuri. Iarna e blîndă și numai foarte rar, din pricina unui vînt rece, „pampero”, care bate dinspre Patagonia, se înregistrează geruri de -3°, -5°. Splendidele peisaje și vegetația luxuriantă atrag mulți turiști. Recent, un grup de italieni, care au străbătut țara cu camera de luat vederi de la Montevideo pînă la hotarul cu Brazilia, au turnat un film despre Uruguay.

Aproape 90 la sută din populația de aproximativ 3 000 000 de locuitori este alcătuită din urmași ai emigranților veniți în special din Spania și, mai puțin, din Italia. Cea mai mare parte a uruguayenilor de origine spaniolă locuiesc în nordul țării; cei de origine italiană în sud. Spre deosebire de alte țări din America Latină,

există un mic număr de indieni iar cîteva monumente și denumiri de străzi mai amintesc cînd și cînd de stăpînii de odinioară ai pămîntului uruguayan.

Mai bine de jumătate din populație lucrează în agricultură. Pămîntul aparține însă unui număr restrîns de latifundiari. Șase sute de familii stăpînesc astfel 60 la sută din toate terenurile arabile; ele dețin 50 la sută din producția de lînă și 70 la sută din vitele mici — două bogății principale ale țării. „Vrem pămînt” — este unul din cuvintele de ordine cel mai des afirmate de țărani care fac, uneori, marșuri de mii de kilometri pînă la Montevideo, ca-

pitala țării, spre a cere guvernului confiscarea suprafețelor neîncerate de latifundiari. S-au elaborat multe proiecte de reformă agrară, comisiile și subcomisiile parlamentului au discutat pînă acum peste 30 — unul mai ciudat decît altul, dar măsurile practice întîrzie. Ultimul proiect, prezentat în 1964 chiar de către ministrul agriculturii, însumează trei volume cu peste 1 000 de pagini și 431 de paragrafe. Dar țărani suferă mai departe de lipsa de pămînt, singurul lor mijloc de trai...

V. Ivanov

DAHOMEY

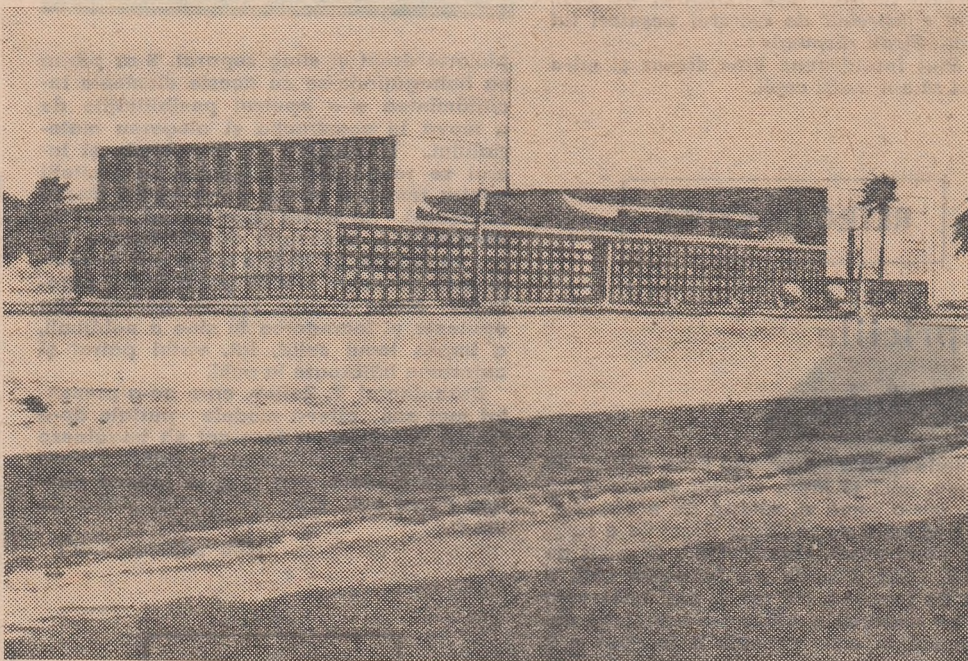
Crucea Sudului

În cursul zilei, mercurul din termometre arată patruzeci de grade la umbră; e o zăpușeală umedă, apăsătoare. Nici chiar oceanul, albastru și blînd, pe țărmul căruia se înșiruie palmieri coborîți parcă din niște feeice viziuni, nici chiar nemărginita întindere de apă nu poate răcori aerul.

Abia către seară briza aduce pe coastă mult așteptata răcoare și prospețimea depărtărilor. Acum țărmul nu mai e spălat de valurile calde care, din cînd în cînd, aruncă pe nisipul umed crabi uriași. A doua unui vrăjitor, briza împrăștie o boare răcoasă, țîșnită parcă din abisurile fără fund ale apelor ce se contopesc, la orizont, cu firmamentul smălțuit cu stele.

mare parte a populației bășinașe este și astăzi analfabetă. La fel, în Dahomey se pot obține recolte în tot cursul anului dar locuitorii unor regiuni suferă de foame cronică. Pe scurt, consecințele colonialismului se fac și astăzi puternic simțite în Dahomey.

Lîngă hotelul „Crucea Sudului” se află Piața Independenței, unde se înalță două clădiri moderne: o sală de ședințe și palatul prezidențial, construit în timpul fostului președinte Iubere Maga. Acesta vorbea mult despre libertate și independență, dar în realitate era omul monopolurilor străine. După înlăturarea de la putere și arestarea lui, s-a constatat că bugetul țării avea un deficit de... șase miliarde de franci. Acum palatul e pustiu:

Fostul palat prezidențial, acum pustiu.

Stelele scilpesc vesele o dată cu puținele lumini de pe țărm. Încerci să găsești printre astrele nopții Crucea Sudului — constelație pe care noi o cunoaștem numai din manualele de astronomie — dar nu e ușor. În schimb, pe pămînt, chiar în spatele nostru, se înalță o cruce reală — un pilon de sprijin străpunge acoperișul circular de beton armat care leagă un hotel de restaurantul său. De altfel, hotelul se și numește „Crucea Sudului” și se află pe cheiul celui mai mare oraș din Dahomey: Cotonou.

Cotonou, capitala economică a țării, unde sînt concentrate băncile și companiile comerciale, este un important nod de comunicații cu o gară, un aerodrom și un port maritim. De aici pînă la Porto-Novo, capitala oficială, sînt numai treizeci de kilometri.

Pe hartă Dahomey arată ca o fișie îngustă de uscat, care se întinde de la Coasta sclavilor către centrul continentului, spre o aridă savană.

Dacă iei avionul spre Dahomey din Lome, capitala Togo-ului, sub aripa aparatului se desfășoară o priveliște splendidă: pe malurile lagunelor largi, albastru, sînt presărate sate minuscule. Mai tîrziu ai prilejul să le vezi de la mică distanță și să afli istoria unor amazoane războinice și a unor oameni care s-au salvat de minia lor prin fugă, găsindu-și în cele din urmă liniștea în mijlocul apei — în locuințe așezate pe piloni înalți.

Și tot de sus vezi șiruri de copaci zvelți. Sînt plantațiile de palmieri de ulei. Iar dacă pătrunzi în inima țării, întilnești de o parte și de alta a șoselei arbuști sălbatici care, pe alocuri, sînt defrișați pentru ca pămîntul să fie eliberat pentru plantații.

Dahomeyul are o populație ceva mai mare de două milioane. Se spune că ar fi împărțită în peste 40 de triburi și grupuri etnice. În timpul dominației coloniale, Dahomeyul furniza funcționari și învățători țărilor vecine; era numit chiar „cartierul latin al Africii”. Cu toate acestea, cea mai

se spune că întreținerea lui cere sume foarte mari, iar statul n-are mijloace pentru dezvoltarea economiei, asistenței sociale și învățămîntului public.

Centrul Cotonoului are vile frumoase, cu ziduri albe, înecate în verdeața vegetației. Pe alocuri se pot vedea firmele unor companii și bănci străine. Un funcționar al primăriei orașului, cu care am stat de vorbă, ne-a spus:

— În timpul dominației coloniale nu se lua nici o măsură pentru dezvoltarea economiei, pentru prospectarea resurselor minerale. Despre noi, dahomeyenii, se spunea de obicei că am putea deveni buni funcționari. În același timp, însă, coloniștii socoteau că n-avem aptitudini pentru științele exacte sau pentru meseria de inginer, așa încît am rămas săraci chiar în comparație cu țările învecinate. În aceste țări, de pildă, se produce multă cacao și cafea, în timp ce noi realizăm foarte puțin deși centrul nostru de experimentare a obținut cîteva soiuri de cafea de calitate superioară. Sau știm că în Nigeria există fosfați. Deci și subsolul nostru trebuie să adăpostească asemenea bogății. Avem un program de cercetări, dar de unde să luăm fondurile necesare? Cît privește învățămîntul, nici măcar toți copiii din Cotonou și Porto-Novo nu pot frecventa școala. Or, să luăm cartierele africane care se află așezate într-o depresiune. În sezonul ploilor sînt întotdeauna inundate...

La Porto-Novo sînt instalate ministerele și instituțiile guvernamentale, există două licee, pentru fete și băieți, dar pe ulicioarele înguste se aude și acum larma gălăgioșilor negustori ambulanzii. La restaurant, în timpul prînzului, vin mereu vînzători de obiecte din corn, lemn și bronz care-și oferă stăruitor produsele...

Directorul Institutului Africii, un tînar african, pe nume Moganani Aleres, ne-a primit într-o mică clădire unde lucrează împreună cu cinci colegi ai lui. În timp ce un servitor plecase la bar să aducă apă rece pentru oaspeți, colaboratorii

institutului ne-au arătat prima și deocamdată singura bibliotecă din țară, cu 10 000 de volume și broșuri.

— După dobîndirea independenței nu aveam nici măcar un microscop — ne-a spus directorul. Dar noi trebuie să cunoaștem Africa, s-o studiem!

Primele lucrări practice desfășurate în cadrul institutului au dat rezultate. În fața institutului s-a ridicat, de pildă, problema extinderii plantațiilor de palmieri de ulei în împrejurimile capitalei. Cercetătorii săi au studiat structura solului, dozarea îngrășămintelor și au recomandat soiurile care s-ar aclimatiza cel mai bine; toată lucrarea a costat numai cincizeci de mii de franci, în loc de aproape un milion cît ar fi trebuit dacă lucrarea ar fi fost încredințată unor specialiști străini.

Dahomeyul mai are de rezolvat încă multe probleme dificile. Lupta dintre forțele progresiste și cei care ar dori, deschis sau în ascuns, să întărească pozițiile neocolonialistilor n-a încetat. Calea către o independență reală n-a fost ușoară niciodată și pentru nimeni.

Seara, în piața Independenței din Cotonou, chiar în fața pustiului palat prezidențial, se aprind becuri roșii, montate în niște plăci de beton. Și piața, care poartă un nume atît de scump fiecărui patriot dahomeyan, aduce cu o pistă de aterizare. Jur-împrejur se aud freacății palmierilor și vîietul valurilor, deasupra cărora scilpește puternic, pe cerul de catifea, constelația Crucii Sudului.

Dmitri Mamleev

CEYLON

Vînătoarea cu bivoli

Mai bine de jumătate din populația activă a Ceylonului, alcătuită din singalezi și tami, se ocupă cu agricultura. Țăranii din această insulă pitorească și veșnic verde din Oceanul Indian — ca, de altfel și din alte țări asiatice — folosesc ca animal de tracțiune bivoul. Străvechile utilizări ale acestui credincios tovarăș de muncă al agricultorilor asiatici sînt în general cunoscute. Bivolul ajută pe țărani la munca cîmpului, cară poveri etc. Mai puțin cunoscut e, însă, faptul că bivoli din Ceylon, ca și cei din India de altminteri, mai au o „specialitate”. Ei sînt folosiți — mai rar, e adevărat, decît elefanții care din vremi străvechi și-au făcut din vînătoare o a doua „specialitate”, după aceea de animal de tracțiune — la vînătoare, precum și la capturarea și îmblînzirea bivolilor sălbatici.

Înainte însă de a deveni un auxiliar prețios al vînătorilor, bivoul trebuie dresat cu multă răbdare, timp îndelungat, între trei și patru ani. Dresarea începe cînd animalul e încă mic, altminteri el nu mai poate fi supus. În acest răstimp bivoul se deprinde cu zgomotele caracteristice terenurilor de vînătoare, încetează să se mai teamă de împușcături și învață să reacționeze prompt la semnalele și comenzile stăpînitorilor. Există ceylonezi care posedă turme de bivoli dresați, pe care îi „închiriază”.

Vînătoarea cu bivoli este practică mai ales pe cîmpiile întinse, fără păduri și pe ogoarele de orez, unde vînătorul nu se poate apropia prea mult de pradă și se așine în spatele unui bivol care-i servește ca paravan. Bivolul înaintează încet, cu multă băgare de seamă, aducîndu-l pe vînător la o bătaie de pușcă de țintă. Cînd vînătorul începe să tragă, bivoul încremenește în loc și-și ține răsufarea pînă cînd omul apasă pe trăgaci și abia după aceea slobozește un puternic oftat.

Dar bivoul mai e folosit și ca momeală pentru fiare. La fel ca și cîinele de vînătoare, bivoul descoperă ușor, după miros, animalul sălbatic și-și înștiințează stăpînul prin oftaturi puternice și repetate. El nu se teme nici chiar atunci cînd fiara, simțindu-l, se repede asupra-i, căci are mare încredere în iscusița de a ochi a stăpînului său ascuns în tușișuri sau îndărătul vreunui copac...

M. Savelieva

Costume populare.

Uruguay n-a mai rămas aproape deloc populație bășinașă. La începutul secolului al XIX-lea, după trei secole de împotrivire, indienii au fost exterminați aproape în întregime de conchistadorii spanioli. Numai în regiunile din centrul țării mai

INVENȚII

Răzbu-narea lui Edison

Ca toți oamenii foarte ocupați, Edison evita să acorde interviuri. Disperarea ziaristilor nu cunoștea limite. Dar nici perseverența lor nu avea margini. Așa se face că marele inventator a fost prins, în cele din urmă, de reporterul unui ziar din New York care l-a rugat să-i povestească ceva despre prima lui invenție.

— Eram doar un băiețel pe vremea când alergam pe străzi strigându-mi marfa, a început să povestească Edison. Vindeam ziare. Capul mi-era plin de idei dar buzurarele goale. Într-o bună zi am citit în ziar că a fost jefuit un mare bancher. Casele de bani, pe care bancherul le considerase absolut inaccesibile pentru spărgător, fuseseră forțate cu ușurință. Financiarul hotărîse ca pe viitor să se apere cu orice preț de eventualele atacuri banditești. „E tocmai ceea ce-mi trebuie“, mi-am spus și m-am prezentat victimei. „Domnuie, m-am adresat bancherului, am venit la dv. pentru că am reușit să inventez un aparat care poate prinde pe oricine s-ar încumeta să se atingă de casele dv. de bani“. „Se poate așa ceva? se miră bancherul. Și citi ceri pe invenție?“ „Mina fiicei dv.“ am exclamat energic. „Asta niciodată, am să-ți dau în schimb 10 000 de dolari dacă-mi dovedești eficacitatea invenției dumitale“. M-am învoit și, cu încrederea pe care mi-o dădea certitudinea succesului, am aplicat dispozitivul inventat de mine la casele lui de bani. După două zile am venit din nou la bancher și l-am găsit în pat. „Văd că aseară ați încercat să deschideți o casă de bani, i-am spus, dar când ați introdus cheia în broască v-a lovit curentul electric. Nu prea tare, ce-i drept, dar destul de puternic pentru ca să zaceți fără cunoștință până azi dimineață. Ați verificat eficacitatea invenției mele. Cine se atinge de casele de bani după ce dv. le-ați închis va fi curentat și veți putea pune mina pe el“. Asta-i povestea primei mele invenții, conchise Edison adresându-se ziaristului încântat că intrase în posesia unui material atât de interesant. Încurajat de bunăvoința omului de știință, reporterul se încumetă să-i mai pună o întrebare:

— Sper că n-o să refuzați să-mi spuneți care e ultima dv. invenție?

— Chiar povestea pe care ați auzit-o adineaori, surise Edison și se scoti răz-bunat.

(Din „Nauka i fizni“)

LONGEVITATE

Ținăr

la 160 de ani

Despre Șirali Muslimov s-a mai scris și continuă să se scrie în presa sovietică. Nu de mult, săptămînalul „Nedelea“ a relatat o nouă ispravă a vajnicului azerbaidjan în vîrstă de 160 de ani.

La fiecare pas, Șirali Muslimov dă „interviuri“

Trei din numeroșii săi străstrănepoți au plecat la Baku să-și dea examenele de admitere în învățămîntul superior. Și atunci inima lui Șirali, o inimă despre care medicii spun că e sănătoasă ca a unui tînăr dîghit, n-a rezistat. Nu, Șirali nu s-a îmbolnăvit. În cei 160 de ani n-a fost bolnav niciodată. Pur și simplu inima i-a dat ghes să se ducă și el să asiste la examenele străstrănepoților săi favoriți. Și iată-l încălcînd pe un cal, străbătînd 60 de kilometri pînă la gara cea mai apropiată și urcînd, pentru prima oară în viață, într-un tren.

Sosirea la Baku a „decanului de vîrstă“ n-a putut să treacă neobservată. După ce s-a convins cu propriii săi ochi că băieții au trecut examenele cu bine, Șirali a fost „acaparată“ de medici.

— Pulsul — 70, tensiunea — 12. Și încă după ce a urcat trei etaje fără lift!

Medicii nu se sfîesc să-și ascundă mirarea.

— Ciocănește mai tare, drăguțule! — l-a îmbărbătat Șirali pe un tînăr neurolog care îl lovea delicat cu ciocănelul peste genunchi. Picioarele astea mi le-a dat un țap de munte!

La o vîrstă venerabilă, picioarele lui Șirali l-au purtat pe străzile Baku-ului fără să ostenească. Și cu toate că vara era în toi, iar termometrul arăta peste 40 de grade la umbră, Șirali a refuzat „Volga“ ce i s-a pus la dispoziție. E așa de interesant să hoinărești pe străzile unui oraș mare, după ce aproape o sută de ani nu ți-ai părăsit satul! Și apoi, la 160 de ani, magazinele te ispitesc ca la orice altă vîrstă. Șirali a încercat un costum și o pălărie de paie. Dar pălăria nu i-a fost pe plac și s-a decis pentru o „papaha“, căciula caucaziană de astrahan. Apoi și-a încercat forța musculară a mîinilor. Cu dreapta a împins acul dinamometrului pînă la 23 kg, iar cu stînga pînă la 28 kg. Și s-a cîntărit: are 62,5 kg.

Amintim că Șirali Muslimov are mulți copii, dintre care cel mai tînăr e în vîrstă de 30 de ani. A fost căsătorit de trei ori și actuala lui soție are numai 87 de ani...

Cînd e întrebare de secretul veșniciei lui tineretii, Șirali răspunde:

— Sînt întotdeauna bine dispus și mi-a plăcut să am mulți copii.

RETROSPECTIVĂ

Capriciile pantofului

Urmele lăsat pe pămînt erau extrem de diverse, mici și mari, slabe și late. Pînă cînd, într-o bună zi, alături de nenumăratele amprente de picioare desculte a apărut o urmă nouă, necunoscută. O urmă de sanda. Cînd și unde s-a întîmplat asta e greu de precizat. De altfel, mai interesant este să urmărim evoluția încălțămîntului din momentul în care aceasta a început a fi privită nu numai prin prisma necesității ci și a cochetăriei. Așa sînd lucrurile, să ne întoarcem privirile spre secolele IV—VI, cînd oamenii au început să-și împodobescă încălțămîntul cu broderii sau, dacă erau înstăriți, cu pietre prețioase.

Mult mai tîrziu, ducele de Anjou, căruia natura i-a hărăzit picioare diforme, a „inventat“ pantofii cu virful ascuțit. Modelul lansat de ducă a fost apreciat de contemporanii săi, iar pantoful ascuțit a cucerit Europa fulgerător. Și trainic, desigur, de vreme ce voga lui n-a apus nici pînă

acum. Pînă să capete, însă, conturul rezonabil de astăzi, pantoful ascuțit a cunoscut, în epoca stilului gotic, fantastica lungime de 60 cm. Forma unor asemenea pantofi era, se înțelege, greu de menținut. Cochetii epocii le umpleau virful cu cilii sau cu balene iar cei mai rafinați le îmbrăcau pe viri un căpăcel de argint pe care apoi îl prindeau, cu un lanț, de o brățară aflată pe gleznă și împodobită cu un clopoțel! În plus li se aplicau, uneori, suporturi de lemn (talpa de piele era încă necunoscută). Între a purta acești pantofi și a te deplasa cu schiurile pe pămîntul gol diferența era minimă; dar cine nu cunoaște adevărul, valabil pentru toate timpurile, că moda cere jertfe?

Bizara combinație din piele și lemn a fost, evident, o exagerare și reacția n-a întîrziat să apară, în secolul XVI, sub forma „labei de urs“. Ce-i drept, denumirea noului model de pantof era prozică (în Germana a fost bolezat „bot de vacă“) dar virful lui pătrat oferea celui ce-l purta stabilitate și confort.

Secolul al XVI-lea a văzut apărînd tocul și talpa de piele și primii pantofi pentru

picioarul drept și sting separat. S-ar părea că îmbogățindu-se cu aceste elemente încălțămîntul și-a epuizat posibilitățile de a inova în construcția și alegerea materialului. Înălțarea ei, în schimb, și lucrul se referă mai cu seamă la pantofii pentru femei, a suferit și va suferi mereu schimbări. În Rusia secolului al XVII-lea, de exemplu, concepția despre frumos cerea ca femeile să poarte tocuri alte de înalte încît să calce efectiv pe virfurile degetelor. Moda Franței regale, născută din opulența și încrederea în sine a nobilimii, a impus tocul solid, lat, virful pătrat și catarame bătătoare la ochi.

Desenatorul V. Zaijev, care ne-a prezentat mai sus cîteva modele purtate de-a lungul secolelor, a încercat să imagineze și încălțămîntea viitorului. La prima vedere ea pare ciudată. Dar cum ar judeca pantofii noștri cei care au purtat „laba de urs“?

(Din „Znanie-Sila“)

PORTRETE

Răsfățații naturii...

...Sînt nici mai mult nici mai puțin, decît crocodilii. Cum se face însă că înțeleapta natură a fost atât de darnică tocmai cu cei mai cumplii și mai dezagătați reprezentanți ai reptilelor? Cu aceste hidoase viețuitoare acvatice care, după părerea unor statisticieni, seceră mai multe vieți omenești decît lei, tigrii, leoparzii și șerpii luați împreună? Numai în Africa le cad victimă, în fiecare an, cam 1 000 de oameni, în cea mai mare parte femei și copii.

În afară de familia cameleonilor, reptilele sînt, de obicei, mute. Dar crocodilul a fost înzestrat cu un glas puternic. Răgetul lui infricoșător amintește de bubuitul tunetului sau de răpăitul unei tobe mari.

Pierderea dinților e o tragedie ireparabilă pentru animale și poate să le provoace moartea. Dar dantura crocodilului rămîne mereu... impecabilă. Oricețteori pierde un dinte îi crește altul în loc. Și așa toată viața Pe deasupra, acest monstru nu e de fel năzuros la mîncare și consumă tot ce-i iese în cale. Stomacul lui secretă suciri gastrice care dizolvă, în cîteva luni, virfuri de sulite sau cîrlige metalice, pe care reptila vorace le înghite lacomă.

Cele două arme ale crocodilului: maxilarele ferăstruite și coada îl fac aproape atotputernic. Cu o lovitură de coadă, el frînge picioarele patrupedelor. Ochii bulbucați îi permit să vadă ce se petrece la suprafață fără să iasă din apă: ei răsar deasupra apei, ca un periscop, în timp ce corpul rămîne invizibil. Cele cîteva mii de cristaline din ochiul crocodilului îi asigură o bună vizibilitate sub apă și în timpul nopții. Iar cînd plonjează intră în funcțiune un întreg sistem de supape...

Puiul de crocodil abia ieșit din găoace e de trei ori mai mare decît oul care l-a adăpostit. Crocodilii nou-născuți nu pot să

iasă din nisipul care a clocit oul. De aceea, înainte de a părăsi găoacea, ei încep să-și „strige“ mama iar aceasta, la azuzul seminalului „SOS“, pornește glonț să-și dezgroape progenitura. Instinctul ei e atât de puternic încît orice încercare, făcută ca experiență, de a-i îngrădi calea, se soldează cu un eșec. Din gardurile cu care experimentatorii înconjoară locul unde se află oul depus de feroasa mamă se alege praful și pulberea!

În sfîrșit, în răsfațul ei orb, natura a mai dăruit crocodililor o însușire pentru care merită să fie invidiați: acești monștri trăiesc peste o sută de ani și în toți acești ani continuă să crească! Și chiar dacă bătrînește ritmul de creștere e mai lent, ei izbutesc, toluși, să atingă o lungime de nouă metri.

(Din „Nedelea“)

DE PRETUTINDENI

Noapte bună!

răsună de căscături sonore. Nu lipsesc nici elementul romantic, reprezentat de o lună plină care se înalță lin pe plafonul încăperii scufundate în întuneric.

Ce-i prea mult strică

Frank Goptill din Belfast (S.U.A.), a fost condamnat la plata unei amenzi de 35 de dolari pentru depășirea vitezei legale. Prompt, inculpatul a răsturnat pe masa judecătorului un sac cu 3 500 de monede de un cent. Judecătorul Williard Buzzel nu s-a declarat, însă, mulțumit și a hotărît ca amenda să fie prezentată în fișicuri de cîte 50 de monede. Cum operația se desfășura prea încet, a dispus apoi ca ea să fie terminată în închisoarea orașului. Și noaptea l-a apucat pe Goptill răsuind fișicuri în dosul gratiilor.

Ambele părți au de cîștigat

Un bijutier din Copenhaga vinde verighete cu o dublă garanție: dacă tînăra refuză cererea în căsătorie, el primește verighetele înapoi și restituie clientului

costul lor integral; dacă răspunsul este afirmativ, acordă o reducere de 20 la sută. Nu e de mirare că afacerile-i sînt prospere!

UNIFORME ȘCOLARE

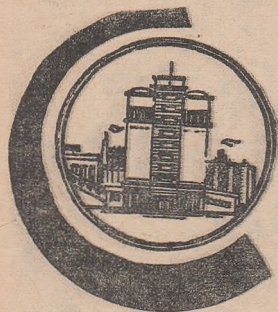
pentru băieți și fete
sortimente noi

FRUMOASE

PRACTICE

REZISTENTE

S-au pus în vânzare cu începere de la 15 iulie a. c.
în întreaga țară

OMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

TELEFON: 207.

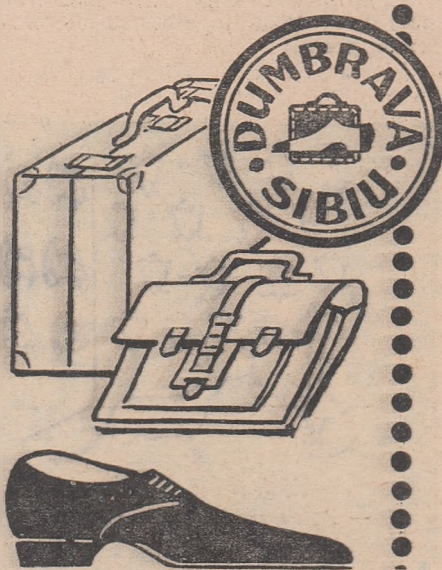
oferă spre vânzare:

AZOTAT DE SODIU
STAS 6030/1959
UTILIZAT ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ,
SIDERURGICĂ, TEXTILĂ,
STICLĂRIE ETC.

SULFAT DE AMONIU
STAS 931/1961
UTILIZAT LA FABRICAREA ME-
DICAMENTELOR, ÎN INDUSTRIA
ALIMENTARĂ, TĂBĂCĂRIE ETC

SULFIT DE SODIU
N.I. 2449/62
REZULTAT DE LA FABRICAREA
FENOLULUI, UTILIZAT LA FABRICAREA
HÂRTIEI ȘI CELULOZEI

STAS
2062/1961
**DAMIGENE
DE STICLĂ**
A 50L. DIN
STOC SUPRA-
NORMATIV

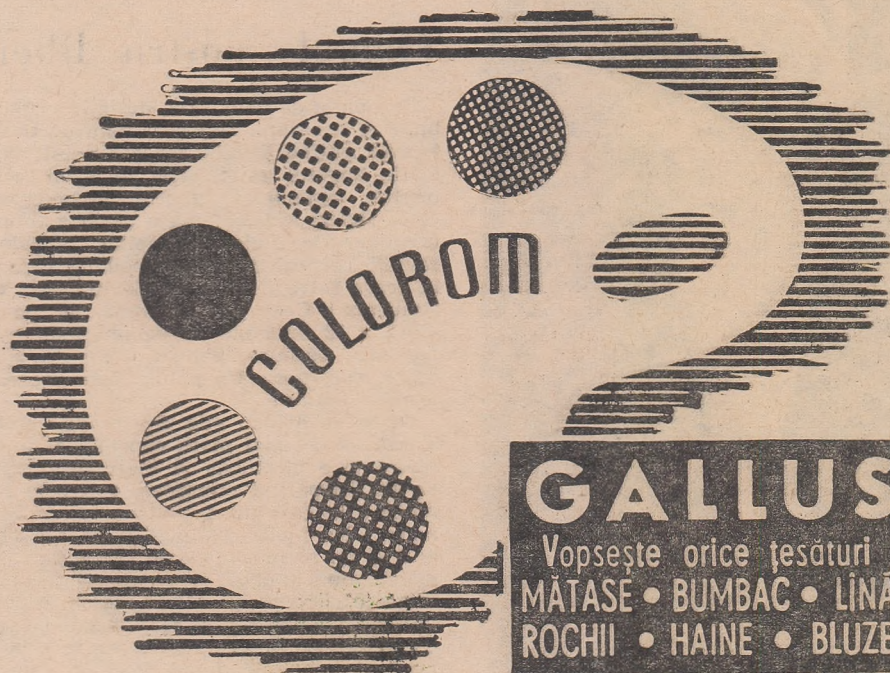
CEREȚI

INCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE DE
MAROCHINERIE

DUMBRAVA

produse de
întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

GALLUS

Vopsește orice țesături
MĂTASE • BUMBAC • LÎNĂ
ROCHII • HAINE • BLUZE

Cooperativa

ELECTRO-BOBINAJUL

București, str. Ghiociei nr. 20, raionul 1 Mai

— Telefon 11.46.80. 11.46.88, 12.35.94 —

fabrică și livrează, fără repartiție,

următoarele produse electrotehnice:

- electromotoare monofazice și trifazice până la 0,55 kW
- electromotoare 120 V și 220 V. 70 W pentru mașini de cusut
- polizoare monofazice și trifazice cu două capete
- ventilatoare axiale 120 V și 220 V. diametrul paletelor 300 mm.
- transformatori până la 50 KVA
- transformatori pentru reclame luminoase cu neon
- balasturi de 40 W, 250 W și 400 W-220 V.
- injectoare monofazice și trifazice pentru combustibil lichid
- corpuri de iluminat pentru tuburi fluorescente, becuri cu mercur etc., de toate tipurile, etanșe etc. — pentru iluminatul public, iluminatul încăperilor de lucru etc.
- sonerii polarizate de alarmă (tip P.C. 7) 220 V.c.a.
- releu de tensiune accidentală pentru prevenirea accidentelor electrice la mașini-unelte.
- regulator de tensiune 24 V—30 W și 1200 W
- electromagnet avans rapid 25 kg 30 mm cursa
- declanșator final basculant 6 A. 500 V.
- întrerupător comandă distanță.
- ciocane electrice pentru lipit, 120 V și 220 V. 80 W
- rezistențe pentru ciocane de lipit (120 V și 220 V 80 W — piese de schimb).
- hupe de semnalizare
- plăci și perii din cărbune și bronz grafitat
- antene de cameră
- bobine audion
- condensatori variabili

* In ateliere specializate se rebobinează, transformă și verifică electromotoare, alternatoare, transformatori, aparataj auto, dinamuri, relee, reostate de pornire și excitație, automate de protecție etc.

* In atelierul de turnătorie se execută lucrări de turnătorie din aluminiu și bronz.

* In atelierul de reizolări se reizolează conductori electrici cu bumbac.

N U M A I

PÎNĂ LA 31 AUGUST a. c.

MARI REDUCERI DE PREȚURI

LA

ARTICOLE DE VARĂ

• CONFEȚII • TRICOTAJE • ARTICOLE

DE GALANTERIE • ÎNCĂLȚĂMINTE • ȚESĂTURI

MODERNE — DE BUNĂ CALITATE

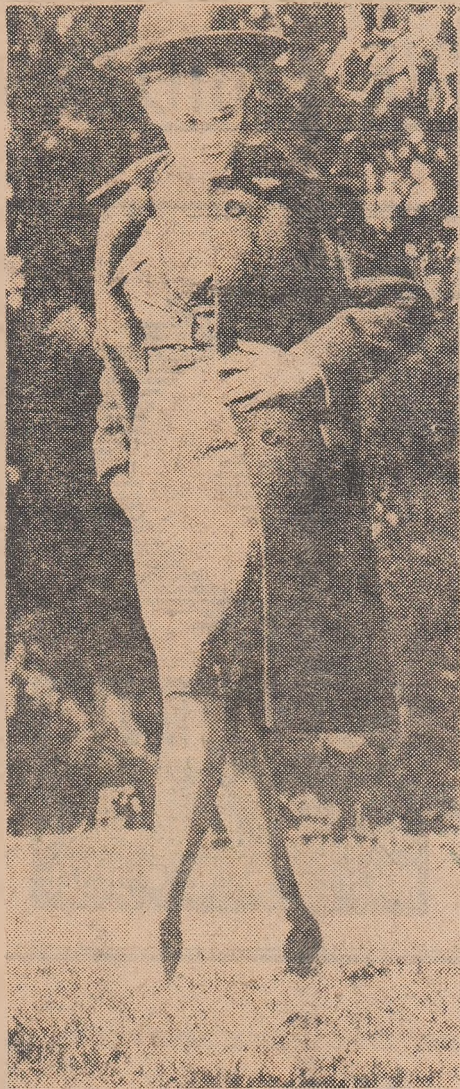
MODĂ

Noutăți de toamnă

Moda de toamnă e de mult stabilită. Anotimpul frunzelor ruginite și al soarelui blând va fi întâmpinat cu noutăți în linia costumelor și a pardesiilor, în forma pantofilor și în maniera de a purta pălăriile.

Jachetele se poartă lungi și scurte, la două rânduri și la un rând, cu guler și fără, cu mîncei chimono și aplicate. Gulere și căciulițe de blană le completează armonios. Dar blana nu este numai un tribut plătit modei: un astfel de costum, frumos și călduros, înlocuiește pardesiul în zilele sau serile răcoroase de toamnă.

Ca și primăvara, taylorul este predominant toamna. Acest gen vestimentar oferă, mai mult ca oricare altul, mari posibilități de combinații: cu bluză, pulover, vestă, jachetă, încălțăminte (pantofi sau cizme de diferite înălțimi), mănuși, poșetă, um-

Ansamblu de toamnă: rochie cu plastron dintr-un material deschis și pardesiu.

brelă. Toate acestea schimbă de fiecare dată caracterul costumului.

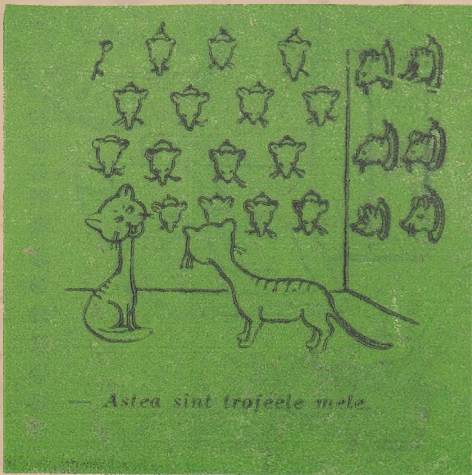
Taioarele din toamna aceasta urmează linia și proporțiile naturale ale siluetei.

Cîteva cuvinte despre detalii. Mîncele s-au lungit puțin, deseori ating încheietura brațului; în același timp au devenit și mai înguste. Această nouă caracteristică dă o impresie generală de suplețe, de simplitate a formei, eliberînd-o de monumental. Gulerele se poartă mai mult mici, cu o tăietură simplă. Șlițul și clapele ră-

min moderne, exprimă stilul sportiv general al îmbrăcămînții moderne.

Bineînțeles, în funcție de material și de blană, caracterul și destinația costumului se schimbă.

În ce privește culorile, se poartă tonuri moi de verde, auriu, albastru intens, roșucorai, grenă.

O PROBLEMĂ DE INTERES GENERAL

Timpul nostru liber

Economia de bani... Da, desigur, e foarte bună și necesară. Dar economia de timp? Foarte puține familii înscriu acest capitol în bugetul lor. Și doar nu e un secret pentru nimeni că grijile gospodărești, casa, răpesc cea mai mare parte a timpului liber. Mai ales femeilor. Sociologii sovietici au calculat că gospodăria răpește, la scara întregii țări, 100 de miliarde oameni-ore! Ceea ce înseamnă un an de viață a 12 milioane de oameni! Cifre cu adevărat cosmice, pentru o muncă sîcîitoare, epuizantă. Ce putem face pentru a le mai reduce?

Orice gospodină știe din proprie experiență că cel mai mare căpcaun al orelor libere este bucătăria și toate cele legate de ea. Preparînd mîncarea, o femeie face zilnic prin casă un drum de... 10—15 kilometri! Nu-l observă pentru că s-a obișnuit și nu se mai gîndește cît de mult și-ar ușura munca dacă ar repartiza la îndemînă tot inventarul casnic. Masa, bufetul, polițele trebuie să fie aproape de aragaz, de chiuvetă, în așa fel ca să se elimine pașii și mișcările de prisos. În general, aranjamentul bucătăriei trebuie făcut după principiul simplisim: totul la îndemînă.

În cursul săptămînii, și în unele cazuri chiar și sîrbătorile, bucătăria poate servi și de sufragerie.

Spălarea vaselor se simplifică mult prin folosirea noutăților „tehnicii casnice”: perii cu mînere, burete de sîrmă sau de material plastic, suport pentru uscarea vaselor (care mai scutește, deci, și de spălarea prosopelor și cîrpelor de bucătărie). Toate aceste obiecte sînt foarte ieftine și absolut necesare.

Și acum despre aprovizionare. Cumpărăturile răpesc foarte mult timp. Femeile — și mai ales gospodinele tinere — trebuie să se învețe „să vadă în perspectivă”. De exemplu există alimente — și chiar foarte multe — care nu trebuie achiziționate zilnic. Iarna, orice familie își poate face aprovizionarea pentru mai multe zile, chiar dacă n-are frigider, iar vara își poate cumpăra măcar alimentele care nu se alterează. Acolo unde funcționează bucătării de bloc, magazine cu produse semi-preparate, ele trebuie vizitate cît mai des. Suma suplimentară nu e mare, dar în schimb cîștigul de timp e uriaș.

Dereticatul locuinței cere și el sacrificii de timp. Ce putem face spre a le micșora? Întîi de toate să avem grijă să nu se care murdăria de afară. O răzătoare de cauciuc sau de material plastic, un covoraș la intrare e prima măsură. A doua: membrii familiei să se descălțeze la ușă și să încalțe papuci. Încălțămîntea și îmbrăcămîntea se scutură și se curăță numai afară. Să nu ținem lucruri de prisos numai pentru că ne-ar putea folosi cîndva. Să ne despărțim de ele fără regret și vom respira — la propriu — mai în voie. Oricum ne-ar fi locuința, mică sau mare, toate obiectele trebuie să fie neapărat necesare și comode. Să evităm lustrele greoaie, încărcate, lămpile de masă cu abajur de mătase, care adună praful și sînt greu de curățat. Abuzul de covoare îngreiază de asemenea dereticatul. Așadar, simplitate și comoditate.

Nu se pot da sfaturi pentru toate împrejurările și situațiile, și nici nu ne-am propus să o facem. Am vrut să spunem numai cîteva cuvinte despre niște lucruri, poate mărunte, care pot părea la prima vedere de mult cunoscute și chiar banale. Dar nu întîmplător am început articolul

cu cifra de 100 de miliarde oameni ore. Am dori ca ea să dea de gîndit.

Prețuim, calculăm cu multă grijă fiecare clipă din orele de producție. Atunci de ce să fim neglijenți și să folosim ne-productiv timpul nostru liber, timp pe care l-am putea consacra teatrului, cinematografului, muzicii, literaturii?

V. Kriajev

SPORT

Athos, Porthos, Aramis și Kriss

Cînd după campionatul mondial din 1963, care a avut loc la Gdansk în Polonia, scrimerii sovietici s-au înapoiat în patrie, englezul William Haskins le-a spus la despărțire:

— Ne vom revedea la Tokio. Sper că acolo n-am să mai încrucîșez spada cu

Scrimerul sovietic Grigori Kriss s-a întors de la Olimpiadă cu o medalie de aur.

Datele fizice ale lui Kriss sînt mai mult decît modeste pentru un scrimer de clasă: înălțimea 1,75 m, greutatea 68 kilograme. Antrenorul Semion Koleinski n-a fost de loc încîntat cînd adolescentul firav i s-a prezentat, în 1957. Dar cîrînd a observat la noul elev o calitate foarte importantă: perseverența. Kriss, care lucra atunci ca lăcătuș la uzina constructoare de mașini din Kiev, frecvența seară de seară sala de sport a asociației „Dinamo” antrenîndu-se asiduu.

Într-un an a devenit campionul Kievului apoi, la întrecerile republicane, a fost selecționat în lotul de scrimă al Ucrainei — unul dintre cele mai puternice din Uniunea Sovietică —, după care a îmbrăcat tricoul de campion al U.R.S.S.

Kriss este un excelent tactician. Ceea ce compensează pînă la urmă minusurile datelor lui fizice.

Pentru Kriss, lupta este un joc în care tehnica e dublată de șiretenie. Mușchetarul din Kiev este foarte șiret în luptă, calitate care azi e cunoscută de cei mai buni scrimeri din lume.

Cunoscutul scrimer sovietic Victor Bikov, prieten bun cu Kriss, a spus odăla în glumă:

Acoperișul unei clădiri cu șaisprezece etaje e un loc foarte romantic pentru scrimă.

Kriss — este cel mai periculos rival al meu.

Dar în sala universității „Vaseda” unde s-a desfășurat competiția de scrimă, sorții l-au pus de două ori față în față cu Kriss. Și de fiecare dată, Haskins a trebuit să-l salute pe învingător.

— Dacă Grigori s-ar fi născut mai demult, grupul vestițiilor mușchetari ai lui Dumas ar fi fost alcătuit din: (pînă la venirea lui D'Artagnan) Athos, Porthos, Aramis și Kriss.

A. Mariamov

GIMNASTICA

Pentru mamele tinere

Iată-l și pe primul dumneavoastră născut! Sîntezi mindră și ocupați pînă peste cap cu el și cu obligațiile maternității. Dar miine, poimîine, instinctul de femeie vă va conduce totuși în fața oglinzii. Iar aceasta vă va arăta, cu toată imparțialitatea, că nașterea n-a trecut fără urmări pentru silueta...

Să știți, însă, că nu e motiv de amărăciune. Într-o săptămînă-două vă puteți redobîndi suplețea, reface linia. Pentru asta nu e nevoie decît de o jumătate de oră zilnic.

Iată cîteva exerciții recomandate tinerelor mame.

1. Poziția culcat pe spate. Îndoiiți picioarele și depărtați-le, apoi, încordînd toți mușchii, apropiați genunchii.
2. Tot culcat pe spate, ridicați alternativ picioarele bine întinse și descrieți în aer cîteva mișcări circulare cu laba, întîi spre dreapta, apoi spre stînga.
3. În aceeași poziție, cu mîinile întinse de-a lungul corpului, îndoiiți pe rînd piciorul drept apoi pe cel stîng.
4. Acest exercițiu îl puteți face numai după ce nu mai alăptați. El ajută la întărirea mușchilor spatelui și gîtului. Culcați-vă pe burtă, cu mîinile întinse de-a lungul corpului și cu o mișcare bruscă dați capul pe spate.
5. Culcați-vă pe spate, cu mîinile prinse la ceafă. Îndoiiți amîndouă picioarele și, fără a mișca partea superioară a trun-

chiului, balansați-le la dreapta și la stînga, atingînd podeaua cu soldurile.

6. Așezați-vă pe podea, cu mîinile la ceafă, cu degetele picioarelor fixate sub un dulap sau altă mobilă și fără a îndoii genunchii, lăsați-vă încet pe spate. Apoi, tot fără a îndoii genunchii, reveniți în poziția inițială.

7. Exercițiul al șaptelea este „invers”: culcați-vă pe spate, cu brațele de-a lungul corpului și ridicați picioarele perfect întinse și lipite, în unghi drept, apoi lăsați-le încet în jos.

8. Ultimul exercițiu întărește mușchii brațelor și ai gîtului. Cu palmele lipite apăsați cît puteți de tare degetele, ridicînd încet coatele pînă la înălțimea umerilor. Repetați de cinci-șase ori.

Prof. Olga Ivanova

